

ФЛАШ ГОРДОН

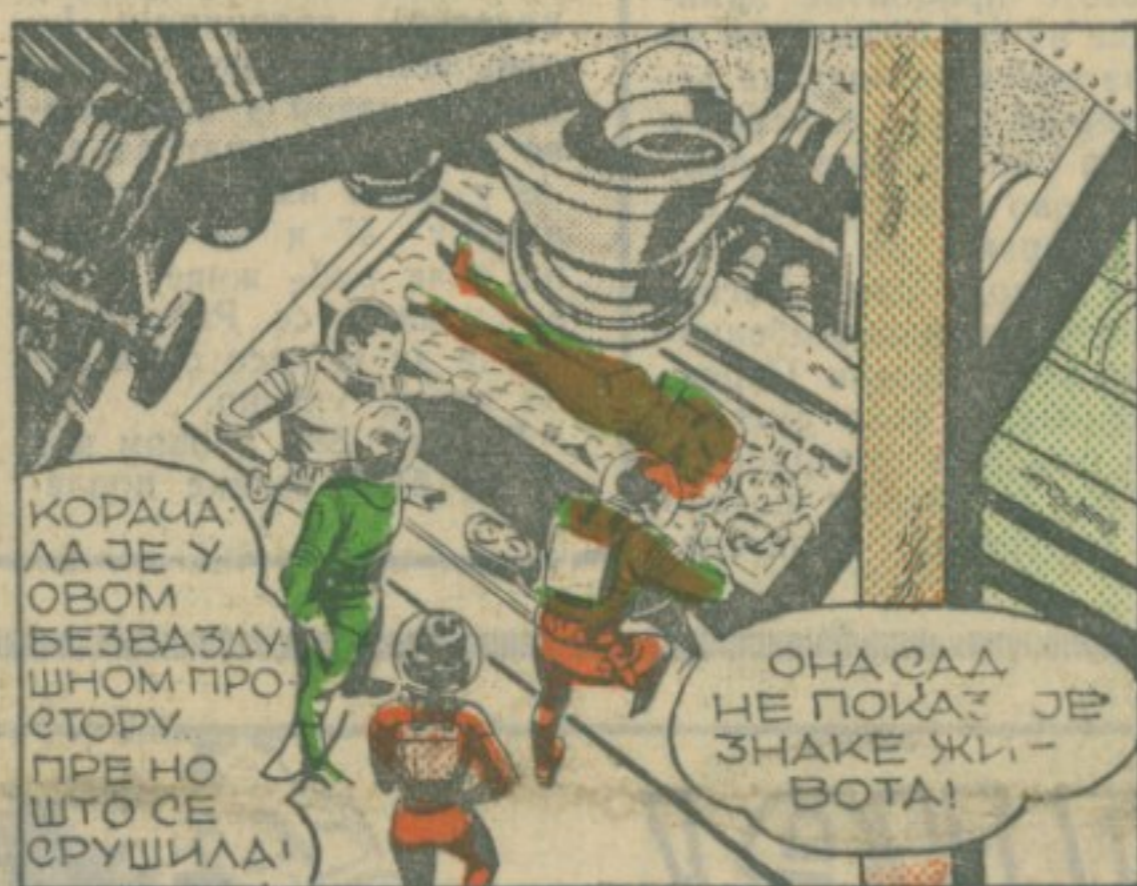
ОВАМО, ЗАРКОВЕ!

НЕВЕРОВАТНО! ЧИТАВА ПОСАДА ЈЕ СКАМЕЊЕНА!

ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН ДА СУ МРТВИ, ОЛАШЕ!

ДА, КАПТАНЕ БОРК АЛИ, ОВА ДЕВОЈКА ЈЕ ДО МАЛОЧАС БИЛА ЖИВА!

КОРАЧА ДА ЈЕ У ОВОМ БЕЗВАЗДУШНОМ ПРОСТОРУ ПРЕНОШТО СЕ СРУШИЛА!

ОНА САД НЕ ПОКАЗУЈЕ ЗНАКЕ ЖИВОТА!

КАЖЕШ ДА ЈЕ БИЛА ЖИВА... БЕЗ КИСЕОНИКА?

ИЗИШЛА ЈЕ ИЗ ОВЕ СОБЕ, ЗАРКОВЕ...

ХМ... ЧУДАН НЕКИ УРЕЂАЈ...

КАКО ЈЕ САМО ДОСПЕЛА ОВАМО? НЕМА НИ ТРАГА ОД НЕКОГ КОСМИЧКОГ БРОДА... ЈЕДНА МЛАДА ДЕВОЈКА, ПОТПУНО САМА НА СТРАНОЈ ВАСИОНСКОЈ ТВРЂАВИ...

МЛАДА? ДАКО СУ МОЈЕ ПРЕТПОСТАВКЕ ТАЧНЕ, ТА ДЕВОЈКА ИМА НАЗМАЊЕ 20.000 ГОДИНА!

ТИ МИСЛИШ ДА ЈЕ ОВО НЕКА МАШИНА ЗА ПРИВРЕМЕНО ОБУСТАВЉЕНО ЖИВЉЕЊЕ... И ДА ТА ДЕВОЈКА ИМА 20.000 ГОДИНА?

ДА ОЛАШЕ! ТО ЈЕ МАШИНА ЗА ЧЕКУ ВРЕТУ ХИПТЕРМИЈЕ!

МОРАМ ДА ИСПИТАМ СВЕ ОВЕ МАШИНЕ ДА БИХ УТВРДИО СТАРОСТ ОВЕ КОСМИЧКЕ ЛЕТЕКЕ ТВРЂАВЕ!

ТРЕБАЛО БИ ДА КРАЈ ЊЕ ПОСТАВИМО СТРАЖАРА... ХЕЈ, КЛУПЕ!

МЕНЕ, КАПТАНЕ!

УВЕК ЈА КАД ДОЂЕ ДО ГУСТОГ ОСТАВИЛИ СУ МЕ САМОГ С ТОМ ЛУДОМ СТАРОМ ДЕВОЈКОМ!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ПОСЛУШАМ КАД СУ МЕ САВЕТОВАЛИ ДА ОСТАНЕМ НА ЗЕМЉИ!

ЈЕЗА МЕ ПОДИЛАЗИ ОД ОВИХ СКАМЕЊЕНИХ ЛУДИ!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ОСТАНЕМ КОД СВОЈЕ КУЉЕ У БРУКЛИНУ, А НЕ ДА СЕ ЛОМАМ ТАМ ПО КОСМОСУ!

У ОВОМ БРОЈУ: Горски цареви. Везиља Насија. Џорџ Гершвин. Анејдоше Занимљивости из целој свеи. Злајна „Веја“ совјејској научника. Јајода и ауиомаиизација

КРОЗ ВЕКОВЕ

УДАРЦЕМ ЧЕКИЊА

Неку врсту централног грејања имали су у својим кућама још стари Римљани. Када је у каснијим вековима овај стари римски проналазак био извучен из заборавља, топла вода је све до 1830. године

текла кроз обичне округле цеви. Те године Енглеz Перкинс дошао је на мисао да би цеви одавале више топлоте ако би имале већу површину па их је обичним чекињем мало спљосао. То је у ствари било „рођење“ данашњих радијатора.

ПРОДАТА ИРСКА

Године 1155. папа Адријан IV продао је Ирску енглеском краљу Хенрију II. Продајна цена износила је: по један пени годишње за сваку кућу у целој Ирској.

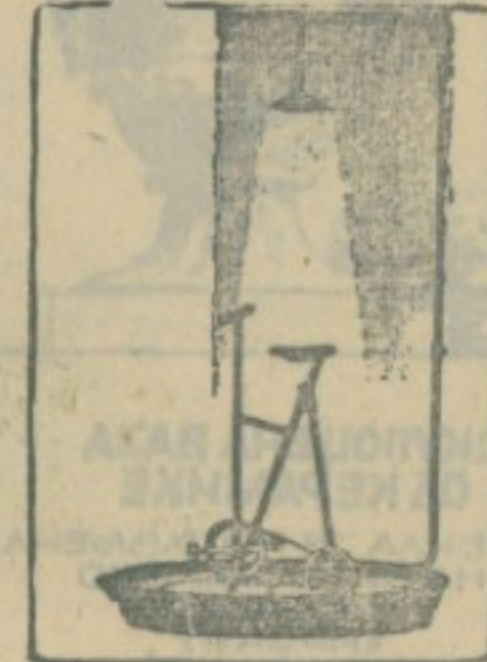
Ирски свештеници признали су папи право да прода Ирску као и сваку другу католичку земљу коме он жели и кажњавали су га бом и искључењем из цркве сваког оног Ирца који није хтео да себе и своју домовину сматра продатим.

ОСУЂЕНА СТАТУА

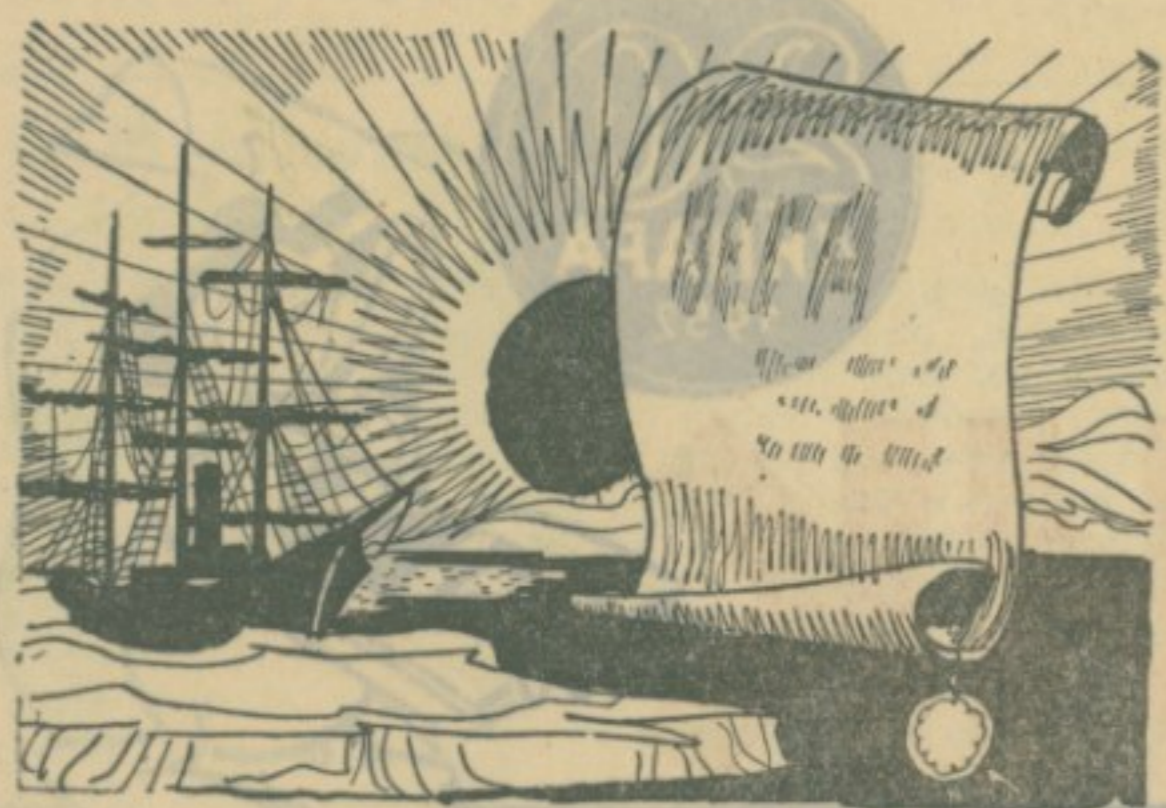
Грчки путописац Плау саније, који је живео у II веку, забележио је да је у IV веку пре наше ере на острву Тасосу сушено једној статуи која се срушила и у паду убила човека. Суд је донео пресуду да се статуа-убица баца у море.

ТУШ БИЦИКЛА

Овај „туш-бицикл“ код кога је возач окретањем педала црпео воду за освежавање

хладно туширање, био је један од највећих сензација на међународној изложби бицикла и аутомобила у Паризу 1895. године.

ЗЛАТНА „ВЕГА“ СОВЈЕТСКОГ НАУЧНИКА

Шведско друштво за антропологију и географију у Стокхолму одликовало је поларног истраживача и вођу совјетске антарктичке експедиције Сомова медаљом „Вега“.

Златна медаља „Вега“ — највише одликовање овог научног друштва — установљена је 1880. године као знак сећања на успешну пловидбу шведског истраживача Адол-

фа Ерика Норденшелда који је 1878—1879. године паробродом „Вега“ први у историји прошао такозваним северисточним пролазом из Атлантског мора у Тихи океан (са зимовањем у области Чукотског полуострва).

„Вега“ се додељује особама које су дале изузетан допринос у области географских истраживања. Ову медаљу први је добио, 1881. године, Норденшелд. Међу 48 научника којима је „Вега“ до сада додељена налазе се: Норвежани Фритјоф Нансен, Рауд Амундсен и Харалд Свердруп, Енглези Роберт Скот и Ернест Шеклтон, Данац Кнут Расмусен, Американец Ричард Берд и Француз Пол Емил Виктор.

Од руских научника „Вега“ су досад добили Пржевалски (1884), истраживач Африке Јункер (1888), географ и поларни истраживач Вилкички (1926) и сада Сомов.

Изложба марионета

Пет стотина марионета и различитих аутомата из свих доба и из целог света било је изложено априла ове године на Институту уметности и заната у Нирнбергу.

Марионете су биле позајмљене из разних позоришта, музеја и приватних колекција. Могли су се видети француски Гињол-италијански Полишинел, британски Панч, нидерландски Јан Клаасен, румунски Василиах и остале мале, необичне и занимљиве личности. На посетиоце су оне деловале умирљиво после разгледања њихових оријенталних сестара.

Док су сијамске и кинеске фигурине деловале људски догле су оне са Јаве имале нечег демонског у свом изгледу. Неке као да су само чекале магични знак па да нападну посетиоце.

Јапанске марионете, начињене у природној величини, такође су биле импресивне.

Из докумената који су изложени види се да су се први писани трагови о марионетама појавили у Немачкој. Неки Хенрих фон Бургунден је 14. јуна 1510. године први тражио од власти одобрење да у Нирнбергу прикаже своје марионете, али је био од-

бијен. Међутим, 1572. године једна италијанска трупа је имала више среће и издејствовала је одобрење за приказивање представа са марионетама. Две стотине година доцније, један Холанђанин, „господин Пернер“, приказао је у Немачкој своје аутомате у „сали за уметничку математику и механику“.

И марионете су се временом модернизовале. То најбоље показују театар „Бај“ из Варшаве и „Дуга“ из Париза.

ВАГНЕРОВ БАЈРОЈТ

За мало место Бајројт (Bayreuth) северно од Минхена према Чехословачкој, од његовог оснивања 1194. до 1871. године знали су једино Немци и то они из ближе околине. Можда баш зато што је било тако тихо и мало за њега се заинтересовао немачки композитор Рихард Вагнер. Желео је да ту сазида велику позоришну зграду, друкчију од оних које је знао, која би потпуно одговарала његовим идејама о реформи опере: у првом реду да је апсолутно акустична, да је место за оркестар покривено, позорница широка, да у гледалишту нема ни ложа ни балкона него да су сва седишта амфитеатрална и да се завршавају галеријом.

Да би надгледао радове а затим и да би дириговао првом представом Вагнер се преселио у Бајројт. А када је 13. фебруара 1873. године умро сахрањен је у овом месту које је постало чувено у музичком свету зато што је везано за његово име.

Зидане саме зграде која је поред свих помоћних просторија требало да има гледалиште за 2.000 особа није ишло лако. Материјалне тешкоће су ублажавала разна добротворна друштва својим прилозима али је све то било мало док баварски краљ Лудвиг II, Вагнеров мецена и пријатељ, није дао обилну помоћ.

Од своје првобитне замисли да се на тој позорници из воде сва значајна оперска дела Вагнер је убрзо одустао и решио да оно постане у неку руку његово позориште. Од самог отварања до данас у њему се изводе само Вагнерове опере, највише Нибелуншки циклус и чувени Парсифал. Међају се само уметници који ова дела интерпретирају. Зато је Бајројт постао смотра врхунских диригента-

та, певача и режисера у чијој уметности сваког лета уживају хиљаде посетилаца из целог света.

Прве свечане игре у Бајројту отворене су у лето 1876. године „Нибелуншким циклусом“. Међутим, дефицит од спремања и извођења те представе спречио је одржавање других читавих шест година па је тек 1882. године изведена опера Парсифал.

После Вагнерове смрти управу над позориштем преузе-

ла је његова жена Козима, а од 1908. његов син Сигфрид. Од после рата, 1949. његови унуци Виланд и Волфганг покушавају да дух Бајројта и Вагнера приближе данашњем времену помоћу нових режиских решења представа и ангажовањем све нових певача. Летос је црквиња Грес Бембри певала улогу Венере у Вагнеровој опери Танхојзер, а од наших певача гостовала је два пута Меланија Бугаринић.

РИБЕ У ВРЕЛОЈ ВОДИ

У општини Вендуан, у кинеској провинцији Јунан, постоји вreo сумпоровит извор у коме живе рибе. Температура воде у овом извору износи између 47 и 49 степени, па ипак рибе живе и размножавају се. Риборовци тврде да је месо ових риба веома укусно.

Године 1881. у овом крају су биле велике попла-

ве. Реке су се излиле из својих корита и преплавиле огромна пространства и том приликом су рибе доспеле у топли извор. Оне су се потпуно прилагодиле животу у новим условима, размножиле су се у сумпоровитом извору и сад више и не могу да живе у хладној води.

Ripley's - Вероватли ишли не!

ЦРКВА ПОДИГНУТА ЗАХВАЉУЈУЌИ МАЏИОНИЧАРСКОМ ТРИКУ

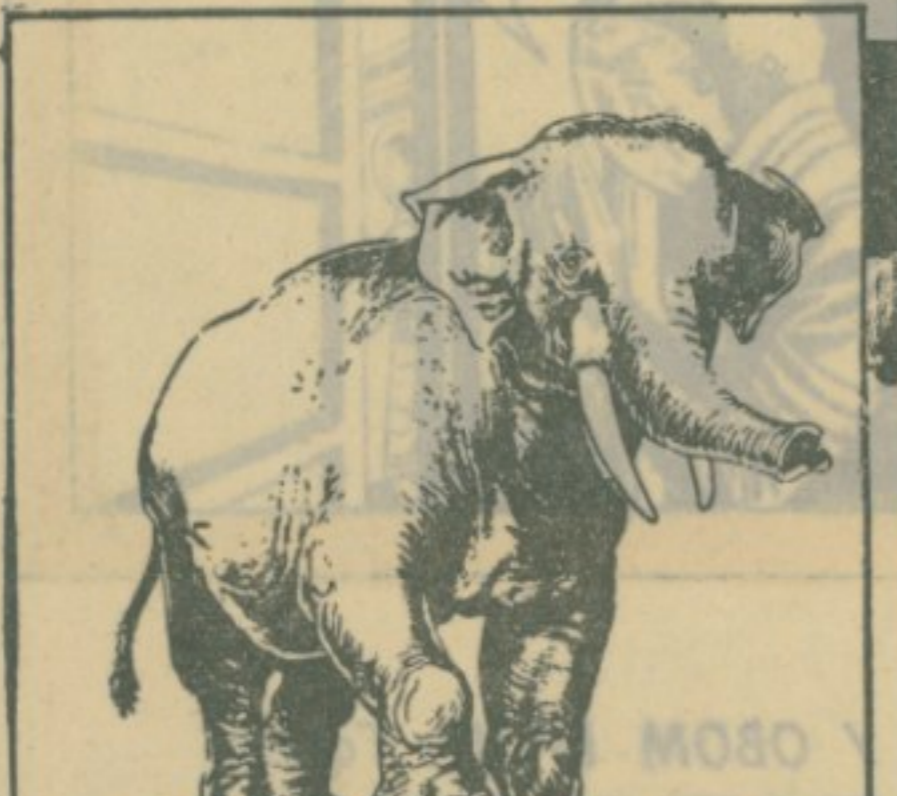
ЦРКВА ОД ОРАНДИСКО У КАСЕРЕСУ, (ШПАНИЈА) ПОДИГНУТА ЈЕ 1472. НОВЦЕМ БОГАТОГ ТЕРРАЦИТЕ АИЈЕГА ГАРСИЈЕ ДЕ ЧЛОА КОЈИ ЈЕ, КАД СУ МУ ЗАТРАЖИЛИ ПРИЛОГ ЗА ЊЕВНО ГРАЂЕЊЕ, ОДГОВОРНО ДА ЊЕ ПЛАТИТИ ОВЕ ТРОШКОВЕ ЗИДАЊА АКО У ЊЕГОВИМ ЦЕЛОВИМА БУДУ НАШЛИ МАКАР ЈЕДАНУ ПАРУ.

ЧОВЕК КОЈИ МУ ЈЕ ТРАЖИО ПРИЛОГ БИО ЈЕ МАЏИОНИЧАР И ОН ЈЕ СМЕСТА „ИЗВУКАО“ ИЗ ЊЕГОВОГ ЦЕПА ЈЕДАН ЗЛАТНИК!

СКУПОЦЕНА ВАЗА ОД КЕРАМИКЕ

БИЛА ЈЕ ПОСТАВЉЕНА НА ВИЛИ МАРИНО У КЛОНТАРФУ (ИРСКА) УМЕСТО ЈЕДНОГ ОД ДИМЊАКА

СЛОН У ПРИРОДНОЈ ВЕЛИЧИНИ

ОД ЧИСТОГ ЗЛАТА И РУБИНИМА УМЕСТО ОЦИЈУ БИО ЈЕ ИЗРАЂЕН ЗА ВАГАДСКОГ КАЛИФА АМИНА

© 1950. King F. World rights

АЛЕКСАНДРИТ

ПОДАРАЦИ КАМЕН НА ДНЕВНОЈ СВЕЛОСТИ ЈЕ ЗЕЛЕН КАО СПАНАК, А ПОД ВЕШТАЧКОМ СВЕЛОШКУ ПОСТАЈЕ ЦРВЕН

БИТКА ДОБИЈЕНА БЛАТОМ

У ЕНГЛЕСКОМ ГРАЂАНСКОМ РАТУ ЈЕДАН ОДРЕД КРОМВЕЛОВИХ ВОЈНИКА КОЈИ ЈЕ ОСТАО БЕЗ ТОПОВ, МУНИЦИЈЕ НАПАО ЈЕ ЧЕТУ ОД 800 КРАЉЕВИХ КОЊАНИКА УПОТРЕБИВШИ УМЕСТО ТОПОВСКИХ ГРАНАТА — ЛОПТЕ ОД БЛАТА!

КОЊИ СУ ПОЧЕЛИ ДА ПАДАЈУ НА КЛИЗАВОМ БЛАТУ ТАКО ДА СУ КОЊАНИЦИ БИЛИ ПРИНУЂЕНИ ДА СЕ ПРЕДАДУ

(1652)

ТАЈНА СНАГЕ ДРЕВНЕ СПАРТЕ

Претпоставља се да је тајна спартанских војних успеха била у томе што су Спартанци још 650 година пре наше ере знали за челик. Челично оружје је у то време стварало код људи већу чврстину него оружје од меког гвожђа. Испитивања пронађених комада челика дала су интересанте резултате: његова савитљивост је готово два пута већа него у челика савремене производње, јер је овај стари садржавао 0,2 до 0,8% угљеника. Верује се да је челик још раније него у Спарти произвођен у Малој Азији.

БРИГЕ АСТРОЛОГА

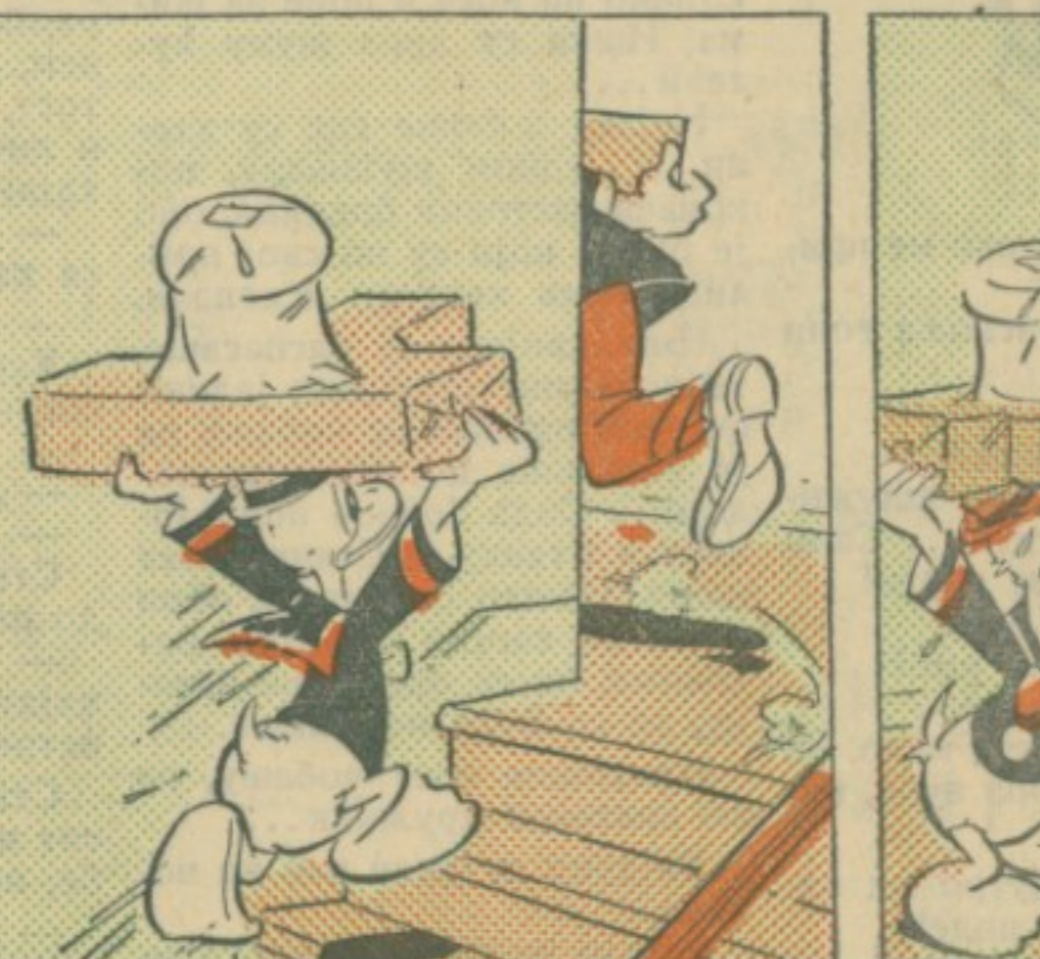
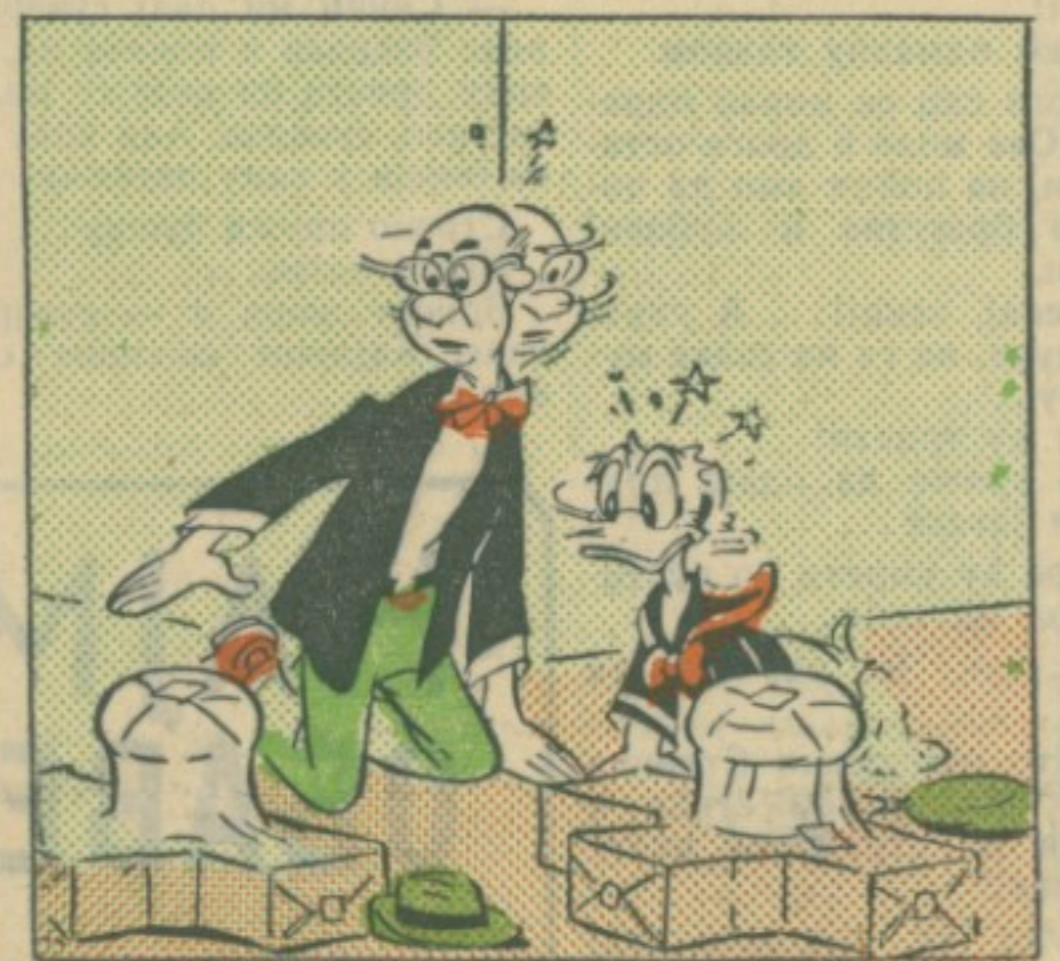
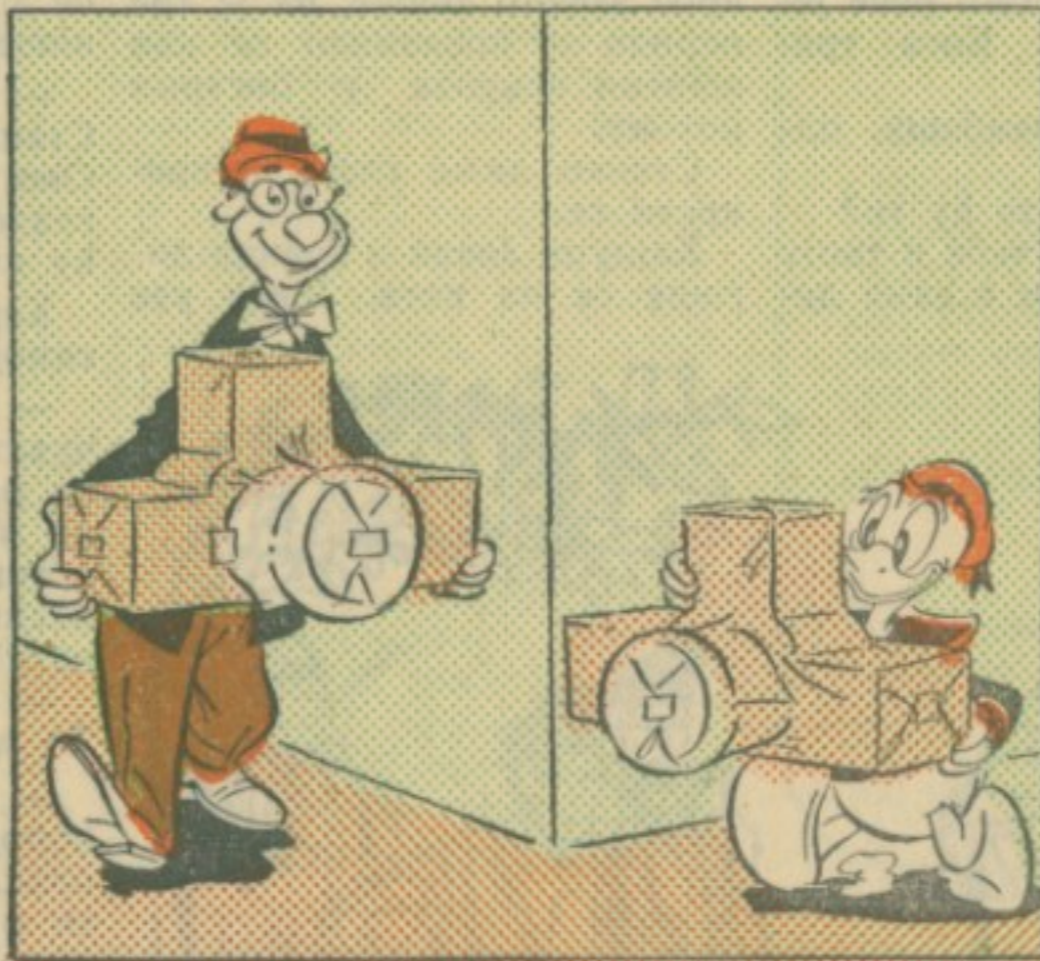
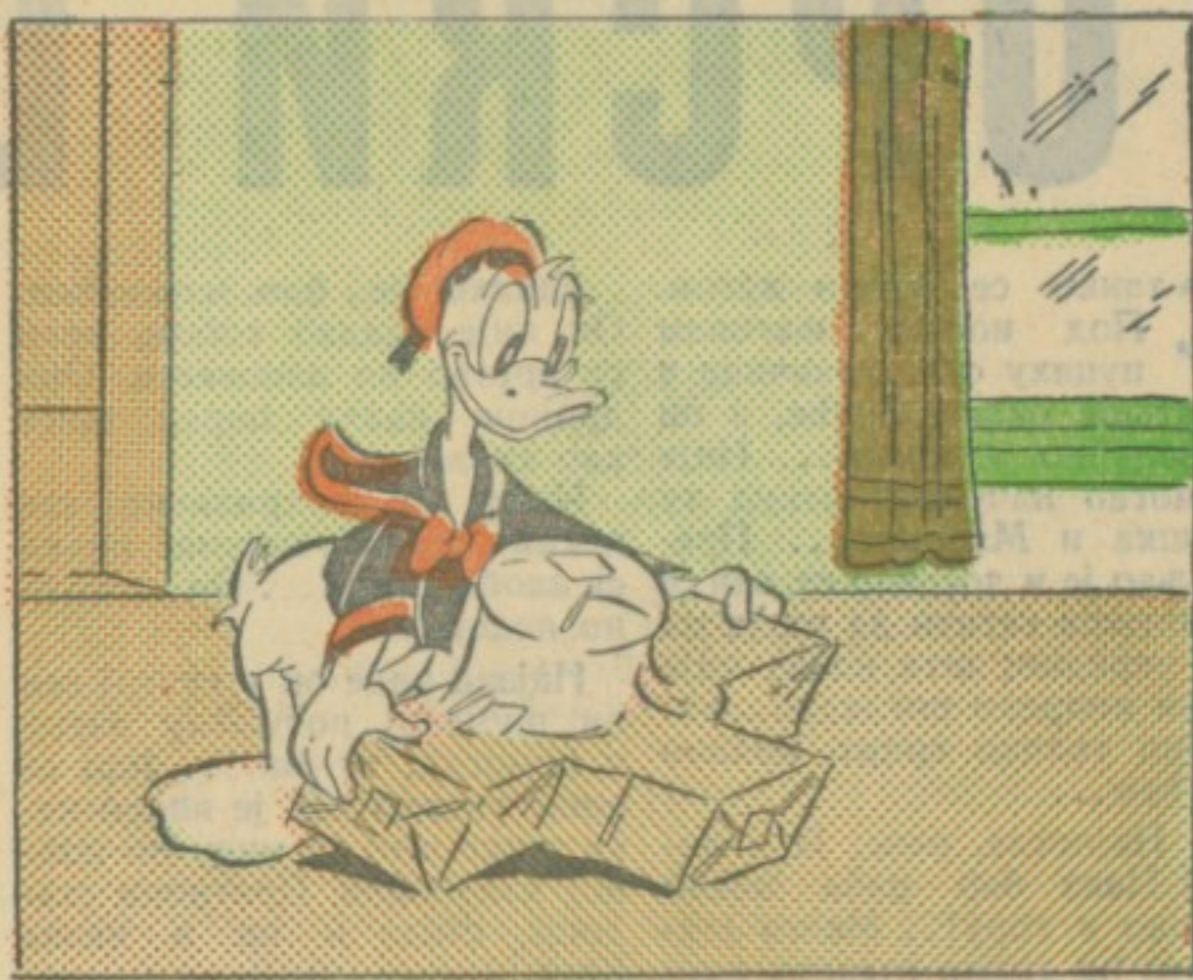
Узбудљиве дане преживљава десетак хиљада астролога, алхемичара и других италијанских „стручњака за црну магију“. Наиме, сви они сударили су се с проблемом у чијем им решавању не могу помоћи ни хороскопи ни њихова црна магија. Професионални волшебници покушавају да прорекну коли-

ко ће успешна бити борба синдиката „предсказивача бу дуности“ с државном пореском инспекцијом. Ствар је у томе што у Италији разни врач и предсказивачи судби не плаћају држави порез. Међутим, све до недавно припадници ове професије нису имали свој синдикат који би заступао њихове „интересе“.

ЗАЗИДАНИ РЕКОРА

Пре неколико месеци су зазидане у подруму Лондонског универзитета неке ствари из периода 1950—60 године. Књиге, алатке, неке машине, фотографије најмодернијих аутомобила и слично послужиле људима који буду отворили подрум после 500 година, 2.460. године, да виде како су живели Лондонци у данашње време. У витрину је поред лекарских инструмената стављена и једна спортска штоперница која показује време 3:59,4 минута. Остављена је у част студента медицине Р. Банистера, који је први у историји лаке атлетике претрчао једну миљу испод 4 минута. Тако је зазидан и овај рекорд као један од доказа успеха постигнутих у наше време.

О ЧЕМУ

ГЛУ

ГУСКЕ?

Сећате ли се дечје игре о гускама и вуку? Вођа групе обраћа се осталим учесницима игре речима: „Хајте амо, гуске моје!“, а они му у хору одговарају: „Га-га-га! Не смејмо!“ Ако сте помислили да је ово само бесмислен рефрен, преварили сте се. На гушчијем језику „га-га-га“ има сасвим одређен смисао: „Пожурите! Пожурите!“

И друге „фразе“ које гу-

ске „саопштавају“ кришма такође садрже одређена обавештења. Тако гушчији крик „Га-га-га-га-га-га“ (седам пута) значи: овде има од чега да се живи, задржимо се ту! Ако се предлог састоји од шест слогова, онда се овако преводи: „Трава у овом лугу је оскудна, али нешто ипак може да се чупне“. Тада први „одред“ гусака креће да тражи ново пасиште.

Када се гуске-извиђачи јаве криком поновљеним пет пута, за њима креће и остали део јата. Јер, позив „га-га-га-га-га!“ значи: „Овде се нећемо задржавати, све ћемо кренути даље!“

Тако на ливади разговарају гуске између себе — тврди професор Конрад Лоренц. Он је годинама проучавао гушчје разговоре, прислушкивао их помоћу микрофона и записивао на магнетофонску траку. Научивши да подражава гушчије крике и упознавши њихов речник, професор Лоренц је, како тврди, често „разговарао“ с гускама при чему су обе стране сасвим добро разумевале једна другу. Тако су гуске реаговале на његов савет да крену и потраже сочнију траву и послушале га када би им препоручио да се дуже задрже на овој или оној бари.

ЗВИЖДЕЋИ КОФЕР

У последње време у Енглеској не прође готово ни једна седмица без крупних преступа. Најчешће жртве су банкарски чиновници и разни благајници који преносе веће суме новца ради недељних исплата. Да би се умањила ефикасност оваквих напада, лондонски инкасанти опремљени су недавно „звиждећим коферима“. У тренутку кад нападач покуша да се дочепав новца, кофер, помоћу нарочитог уређаја, избаци на разне стране три челичне шипке и почиње продорно да звижди. Такав „рогат“ кофер немогуће је на брзину убацити у аутомобил и побегти с њим, поготову кад се покушај пљачке одвија уз „пратњу“ звиждања веома добро познатог полицији.

ГОРСКИ ЦАРЕВИ

Станко се упути лугом. Под ногама његовим пуцаху сухе граници и шуштале опало лишће, а он се задубио у мисли... Није се могао начудити откуд ту Крушка и Маринко... Премишљао је и досећао се, али се не могаше сетити да их је ма кад увредио; шта више, није их ни попреко погледао... није био толико срдит, колико зачуђен...

— Најпосле, рече, ја и волим! Нека бар цаба нисам отишао у гору!.. Место једном ја ћу трима главама окитити Црну Бару! Наплаћу се са свима о једном трошак!... Све би дрхтао само ме хајдуковању и мојој освети! И зар није лепо бити хајдук? Господар си докле ти пушка носи!... Сам судиш и опрашташ...

Станко је био изненађен. Он није владао собом, него се кретао по заповести. Она двојица иђаху поред њега као сенке...

Ишли су поприлично, све неким странпутицама некуд су заобилазили... Он се вољно покораво.

Најзад виде он у густој сени шумској потуљену ватру и помисли: ту смо... Још се више уверио кад је видео неке сенке што се мичу по ноћној хладовини. Пратиоци стадоше, стаде и он и назва Бога.

— Бог ти помогао! рече један пискав глас. Кога тражиш?

— Срећка харамбашу, одговори Станко.

— Ја сам. А шта ћу ти?

— Тражио сам тебе и твоју дружину. Рад сам с вама де-

ђали. Он леже, да би их избегао...

У том мучном ћутању проведо два пуна сахата.

Наједанпут отпоче живот око њега. Из околних села допирао је глас петлова; тичија се расцвркута; свежа ваздушна струја покрену лишће на дрвешу и оно зашуста... а кроз то зелено лишће видео је како звезде бледе. Бела јасна пруга пробијала се кроз шуму, и она постајаше све руменија, док се не појави јарко сунашце... Хиљама његових зрака проби се кроз зелено лишће, па је треперило и преламало се као шарени шљунак у бистром потоку.

Станко диже главу и прекрсти се.

Хајдуци Јован и Јовица дигоше се на ноге. Јован уз-

— Ти рече да ти је име... — Станко.

— Ја, ја... Станко! Па, већ, рад си да будеш хајдук? — То ми је жеља! рече Станко.

— А знаш ли шта је хајдук? — Од рана детињства слушао сам како о њима уз гусле певају, одговори Станко слободно и одрешито.

— Јесте, певају... али то је мучан живот... Видиш, ти си научно да ручаш да вечераш, да одспаваш, а хајдуку то није дата!... Много пута не дојде, а шта пута проблемнише, и не питај!

— Све ја то могу! рече Станко озбиљно и поуздано. Оно, истина, ја нисам никад гладовао, али кад устреба, ја ћу гладовати боље него ико!

Харамбаша се допаде ово самопоуздање.

— Али хајдук хајдука мора чувати и бранити. Ако му друга ране, не сме га оставити да му непријатељ главу сече и тице месо једу; мора га на плећима својим из боја изнети!

— Млад сам, снажан сам!.. То ми неће бити тешко.

— Али хајдук више нема породице. Његова су браћа овде. Он више не сме мислити о својим зеленим пољима ни о ашпику са цурицама селачким!

Станко одмахну главом.

— Тога сам се морао одрећи!... Све миле и драге оставио сам, па поћох амо да потражим братства и љубави! рече он.

— Чекај, чекај!... А ухвати хајдука, па га на сваке мук мећу...

— Ја ћу трпети!

— И траже да одаш дружину и јатаке...

— Пре ћу умрети но пусти аваз од себе...

— Хајдук је као запета пушка!...

— Што ово рекао Старина Новак „кадар сам стити и утећи и на страшном месту постојати!“

Хајдуци су слушали овај разговор између Станка и харамбаше. И, истину да рекнем, она слобода и одрешитост, а после, Станко је био и личит, — све се то допаде хајдуцима.

— Мо'ш ти скочити? упита га харамбаша.

— Могу, рече он поуздано. Харамбаша показа један ви сок пањ недалеко од себе.

— Деде! рече.

— „Из места“? пита Станко.

— Јок, изатрке.

Станко се закаса. Кад дође до пања, као да крила доби... — Жестоко!... повикаше хајдуци који то све гледаху нетремице.

Станко се окуражи. Поносио као соко, погледа око себе, па рече:

— Могу и „из места“!

Хајдуци одмахнуше главама.

Станко приђе пању. Махну двапут рукама и... већ беше на другој страни...

Хајдуци зинуше од чуда. Да нису видели својим очима, не би веровали. Пањ је био врло висок.

— Заврзани!... Заврзани!... заграјаше са свију страна. Овај и теби одскочи!...

Младић један оснизак, крутељаст, сјајних очију и веома живахан, кога сви зваху Заврзаном, одвоји се од дружине и приђе Станку.

— Јеси ли рвач? упита га, а из ока му се могло прочитати да му је понос увређен.

— Јесам, одговори Станко.

— Ходи!...

Ухватише се и понеше, али га Станко без по муке обори. Сви се чудом зачудише; чак и сами харамбаша.

Али се Заврзан расрдио. Било му је криво што се нађе неко бољи од њега.

— Оборио си ме, признајем!... Али ако те је нена родила, успужи се уз овај грм!...

Стабло је било право као стрела и врло високо. Све до саме круне нема ни једне границе.

Па се занесе... Мисли га носише по горама и планинама... И дружина му се дивни бира га за харамбашу!

— Станко Харамбаша!... Ала је то некако слично!... Баш би вредело да будем харамбаша!... Ох, ала бих се светио!... Прво бих убио Лазара, па Крушку, па Маринка!... Све би дрхтао само кад моје име чује... Све...

У тај мах као да се нешто пролони. Страшан неки глас загреме:

— Стој!...

То беше изненада. Станко се грже и остаде као укопан.

— Ко си ти? питао је глас громовито.

Станко се збуни и промуца.

— Ја сам... ја сам... — Ко си?

— Србин, одговори он првом мишљу, која му на памет паде.

— Одакле си?

— Из Црне Баре.

— Кога тражиш овде?

— Хајдуке, рече Станко и већ се беше прибрао.

— Што ће ти?

— Рад сам им ступити у дружину.

Иза грма појави се човек наоружан.

— Ходи овамо... Приђи! рече заповедајући.

Станко приђе.

Месечина обасја лице његово, а хајдук се загледа у њ.

— Добро, рече.

Па се окрете, намести руке на уста и залаја као пас.

Лавез се одазва.

Није много прошло, а двојица оружаних људи појавише се иза грмова.

— Водите овога харамбашу! — рече стражар.

Они приђоше и стадоше Станку један с десне, други с леве стране.

— Полази! рече стражар.

— Побоже!...

лито добро и зло, ако ме примите.

— А каква те невоља гони у гору?

— Освета.

— Освета, а коме?

— Има их који ме задужише. Реда је вратити... Само зла друга зајам не врати!

И исприча му све.

— А како ти је име?

— Станко Алексић.

Харамбаша поћута мало. За там проирмља кроз зубе, више за себе:

— Старије је јутро од вечера. Кад сване, видећу.

Па се окрете дружини:

— Јоване! Јовице! Припазите на њега док не сване.

Из присенка се дигоше две прилике и приђоше Станку.

— Разјагрите ватру и седите. А ти, ако хоћеш, можеш спавати, рече он Станку.

Онда наста тајак. Само се чуло пуцкетање ватре, коју Јовица спотаче. Плавичасто румен пламен обасја спу шуму, али Станко не може распознати лица спавача у сени... Он седе и погледа ову двојицу, који такође седоше.

Бећу то људи млади и здрави. Видиш како им здравље диша из сваког покрета.

Он се онда загледа у ватру. Гледао је како се на једној церовој жици хвата пухор.

Ето желео је да лође мећ хајдуке, да их види, да проговори реч с њима, а опет није био задовољан! Осећао је неки терет на души и био тако осетљив да га је све вређало, па чак и хрка једног спавача иза леђа његових.

Хајдуци су ћутали. Ни с њим, нити један с другим, рече не прозборише. Гледали су га немо, али тако дрско, као што трговац гледа марвинче које је рад купио.

Њихови су га погледи вре-

чобању и рече Станку:

— Хајде!

Послушно као дете диже се Станко на ноге и пође за њима. Ишли су кроз шуму ћутећи...

Најзад дођоше где су хтели. У једном шушњару, покривен растовим брвницама, био је бунар који су по свој прилици сами хајдуци ископали.

Њих двојица се распасаше, те повезаше појасеве; једним појасом привезаше чобању па је спустише и напунише водом... Онда Јовица поли Јовану и Станку, а Станко опет њему. Пошто се умеше, обрисаше се својим дебелим рукавима, па се окретоше истоку, те се Богу помолеше.

Напунише опет чобању, па се вратише дружини...

Хајдуци су били већ на ногама.

Могло их је бити око тридесет. Сви бејаху млади, сем харамбаше који је био просед.

Станку се допадоше ова лица. Још више му се допаде харамбаша.

Стас, лице, понашање харамбашино улевало му је као неко поштовање. Беше то човек озбиљан, ћутљив и поносит. Стас му прав као свећа, а корак сигуран. Сваки покрет, сваки корак његов сведочио је о снази и моћи мишића његових.

А што му је највише доликвало, беше његова проседа коса и брци, и оне као трњине врне очи што севаху испод хлада дугих трепавица.

Станку се чинило да би пре ког света отишао са овим човеком!...

Уми се харамбаша, поумишаше се и хајдуци, па, као и у укаком дому, окретоше се сунчевом рођају, те се помолише Богу.

По молитви један хајдук принесе чутуру харамбашу. Он се прекрсти, напи се мало, па пружи чутуру даље.

Станко је стао уз један храст и посматрао све то.

— Ходи-де овамо! зовну га харамбаша.

Он приђе.

Јанко Веселиновић родио се 1862. године, а умро 1905. Давно се родио, а давно је и умро. У том дугом периоду неки критичари су махом хвалили његова дела, а други су му стављали новине замерки. Највећи критичар — сам народ — оценио га је као свог изузетног књижевника и до данас га није заборавио. Јанко је волео свој народ. У својим причама трудио се да наслика ону његову превасходно племениту ирту. Али, није занемарио ни мане нашег човека. Његова дела су често песма о нашем свету, а свет његовог нера био је и онај у коме је он живео и онај у даљој прошлости. Речи његових јунака и данас одзвањају у дуама наших људи. Он је од првих дана свога стваралаштва па до данас имао присталица у свим генерацијама. У ове дане стогодишњице његовог рођења овде доносимо један извод из његовог романа „Хајдук Станко“.

Станко приђе дрвету, пљуну у длане и поче се пузати брзо и вешто као мачка. Кад се успуза до круне, он одломи једну границицу метну је у зубе, па се спусти на земљу...

Хајдуци се све више и више дивилише окретности и вештини Станковој. Они су волели Заврзана са окретности његове, па заволеше и Станка. И сам му се Заврзан дивео.

— Добро, рече он, кад му Станко пружи одломљену границицу, то је све добро... ама како ти пушком гађаш?

— Био сам најбољи нишаница у Црној Бари! рече Станко поносито.

— Знаш у Црној Бари. Тамо је лако бити нишаница; али буди ти овде, у гори!...

Станко узме своју шару, привуче је к себи и погледа у Заврзана.

— Јастреба сам у лету гађао!... Где хоћеш да бијем!...

— Скини ми овај суварак! рече Заврзан и показа му, на врху дрвета на које се мало-час пео, суварак. Али хоћу да га бијеш у саму петелку!

Станко пружи пушку...

Наста тајац...

Врису шара и — суварак паде. Хајдуци сколише око њега.

— Ево, вала, скинуо га је баш у петелци!...

Заврзан загледа, па пружи Станку руку:

— Е, ејвала ти! У свему си бољи од мене!...

Харамбаша му приђе, па га потапша по плећима. Очи су му сипале од задовољства.

— Реда је, рече он, да дружини упитам прима ли те. Али, ево нећу питати! У име мојих тридесет другова вели ми ти: добро ми дошао!... Јовице!... Дај хлебац и со!

Јовица Нинковић поскочи лако, дохвати једну торбу, извади из ње читав хлебац и дрвен застрок са сољу па пружи харамбашу. Харамбаша извади нож из цагрија, њим прекрсти најпре хлебац, па онда осече једну кришку. Десном руком одломи једно парченце, умочи у со, па пружи Станку.

Станко скиде капу, прекрсти се и поједо оно парче хлеба.

Харамбаша му пружи чутуру и он се напи.

— Сад да се пољубимо! рече харамбаша.

И пољубише се.

Затим почеше хајдуци прилазити и љубити се. Кад се сви изљубише, харамбаша све чаним гласом узвикну:

— Станко!... Наш си!

НАЈМЛАЂИ ОБАВЕШТАЈЦИ

Голубови су, као што је познато, одавно служили човеку на више начина, поред осталог и за пренос поште. А у најновије време веровају им се и врло деликатни задаци обавештајне природе.

Тако су недавно објављени подаци да се у неким земљама голубови опремају специјалним, минијатурним фото-апаратима којима они врше снимање одређених објеката, чуваних иначе као војна или државна тајна.

Ти фото-апарати — тврди се — причвршћују се голубовима око груди специјалним гуменим тракама, тако да птица може несметано да лети и обавља своју деликатну улогу.

Апарат тежи свега око 70 грама а опремљен је са једним или два објектива, чији фокус у пречнику износи свега 50 ми-

Голубови, ти најмлађи обавештајци у историји „подземног рата“, обављају свој посао на врло једноставан начин. Пре свега дресирају се за лет у одређеном правцу, изнад објеката потребних обавештајној служби. Затим им се прикљачују фото-апарати и онда пуштају у акцију... Експонажа се врши аутоматски у унапред одређеним временским размацима. После обављеног посла голубови се враћају у своју базу; филмови се изазивају и суше, а затим праве фотографије, и то у величини да се прочитају и најмање појединости.

Пошто голубови обично лете ниско, махом на неких 50 метара изнад земље, они заиста могу успешно да снимају и мање објекте. Таква врста прикупљања података може се засад, у мирно до-

лиметара. Због тога је и спамат врло мали: око 4 квадратна сантиметра. Али једним филмом може да се сниме 20 до 30 кадрова. Све је, дакле, минијатурно, али сасвим прецизно и поуздано служи сврси којој је намењено.

ба, примењивати једино у пограничним областима јер голубови издржавају да лете највише до 150 километара. Међутим с разлогом се претпоставља да би тај „радијус дејства“ био и те како корисан за време рата.

ЏОРџ ГЕРШВИН

У ПРОЛЕЋЕ И ЛЕТО 1928. ГОДИНЕ ЏОРѢ ГЕРШВИН ЈЕ ПРЕДУЗЕО ДУГО ПУТОВАЊЕ ПО ЕВРОПИ. МУЗИЧКИ ПЛОД ОВОГ ПУТОВАЊА БИЛА ЈЕ СИМФОНИЈСКА ПЕСМА „АМЕРИКАНАЦ У ПАРИЗУ“. СЛИКА ПРИКАЗУЈЕ ГЕРШВИНА ИЗ 1928. НА ПОСТДАМСКОМ ТРГУ У БЕРЛИНУ.

Почетком 1908. године у Ист Саиду, источном делу Њујорка, Џекоб касније познат као Џорџ Гершвин, први пут се упознао са музиком северноамеричких црнаца. Цез је тада тек крчио пут: то су биле прве године његовог развоја. Десетогодишњи дечак је за 10 пенија могао да од власника кафана, у којима се налазио аутоматски клавир, добије дозволу да забавља полу пијане госте. Неколико година касније, да би зарадио за живот, Џорџ Гершвин са својим друговима свира на фаионима који рекламирају по улицама Њујорка — пасту за зубе или двопек за псе.

Гершвин би можда остао не познат да се за његову песму „Својни“ није заинтересовао тада најпопуларнији бродвејски цез певач Ал Џонсон. Успех је био фантастичан: „Својни“ је освојио и Америку и Европу.

Међутим, Гершвинова популарност настаје тек извођењем његове композиције „Репсодија у плаво“, која је сва у духу америчке музике: у свој њеној младости, оптимизму и живом темпу. Пол Вајтман, чувени диригент под чијом је палицом текло прво

извођење „Репсодије“, осетивши од половине композиције, каква гробна тишина влада у сали почео је да плаче. Успех је био изванредан. Но од свих похвала Гершвину је била најдража похвала његовог оца. Стари Морис Гершвин рекао је свом сину:
— Џорџе, ово твоје значајно дело траје 14,5 минута.
После овог успеха Гершвин је отпутовао у Европу. У Паризу је упознао Мериса Равела коме је свирао 3 сата. Када је завршио рекао је:
— Маестро, дошао сам да учим код вас.
— Колико зарађујете годишње? — упитао га је Равел.
— Не знам: 100 000 или милион, не знам тачно.
— Онда ја треба да учим код вас — одговорио је Равел.
Када се вратио из Европе први пут је у Гершвиновом животу одиграла значајну улогу једна жена. Почетком 1930. упознао је младу композиторку Кеј Свифт, код нас познату по песми „Зар не можемо бити пријатељи“. Пуних пет година Кеј је провела поред Гершвина, али како јој он није понудио брак она се разочарана вратила у Калифорнију.

»Његов живот је био кратак али ће његова душа надахнути многе ствараоце наших и будућих дана«, Сергеј Кусевицки

Одједном је Гершвин осетио страховиту усамљеност коју је појачала још очева смрт. Његова бесмислена упорност да остане сам донела му је бол дуг као старачке године. Осетио је да је између краја и почетка незнатно растојање; да се живот удаљава од њега и да му пружа још сасвим мало.

И онда је тек тај човек дечачког стаса полетео у Калифорнију. Но разочарање је било страховито и судбоносно: Кеј му је представила свог вереника. Џорџ се вратио у Њујорк. Свило живога почело је да му одузима дах, да га гуши, да га убија.

Постоје људи који за срце прирасту више него што би човек желео: Кеј је за њега остала нешто недостижно и — један тежак бол.

Пре опере „Порги и Бес“ Гершвин је написао поред других дела и француску хумореску „Американац у Паризу“, пуну весеља, снаге, радости и галског хумора.

Пред крај свог живота компоновао је оперу „Порги и Бес“. После премијере, опера је изведена још 124 пута и дошла свом аутору место почасног члана римске академије „Санта Цецилија“.

После овога Гершвин врло мало ради: пише музику за 3 филма — и то је све. Главобоља од које већ читав низ година пати готово га не напушта.

У последњој години живота Гершвин се поново заљубио — у врло популарну филмску глумицу, тада жену Чарли Чаплина, Полету Годар. Али два дана пред његов изненадни одлазак у болницу, Полета Годар је одбила да напусти Чаплина.

Тог дана све животне нити биле су покидане.

Умро је од рака на мозгу 9. јула 1937. године у саму зору када је Сунце тек почело да злати бакљу кипа слободе у Њујоршком пристаништу.

АНЕГДОТЕ

ЗА СЕДАМДЕСЕТ ДИНАРА

Љубу Ненадовића сретe у Београду један пријатељ и упита га:

— Колико ћете још остати у Београду?
— Чика Љуба извади новчаник, преброја новац и одговори:

— Само још за седамдесет динара.

ЛЕКЦИЈА

Јанко Веселиновић је последњих година живота често одлазио ујутру од куће и стајао код Коларца да посматра пролазнике. Али редовно је заборављао шибицу и због тога је увек по неког заустављао да му припали цигарету. Једног јутра Јанко љубазно заустави једног пролазника и замоли га за „вату“. Овај извади учтиво из џепа десет пара, пружи Јанку и рече:

— Изволите, у оном дућану и ја купујем шибице.

Кад се човек одмакао Јанко уђе код Коларца и исприча једном пријатељу шта му се догодило:

— Никад у животу нисам лекцију схватио тако брзо као тада! А и јес' била лекција!

ОСИГУРАЊЕ

Боб Хоуп, чувени амерички глумец-комичар, познат је као човек са добрим живцима. Једном приликом, авион којим је путовао, упао је у буру и пилот га је једва извукао. После извесног времена кад су се сви у авиону рђаво осећали комичар се окрете својој сусетки глумици Џејн Вумен и хладнокрвно је упита:

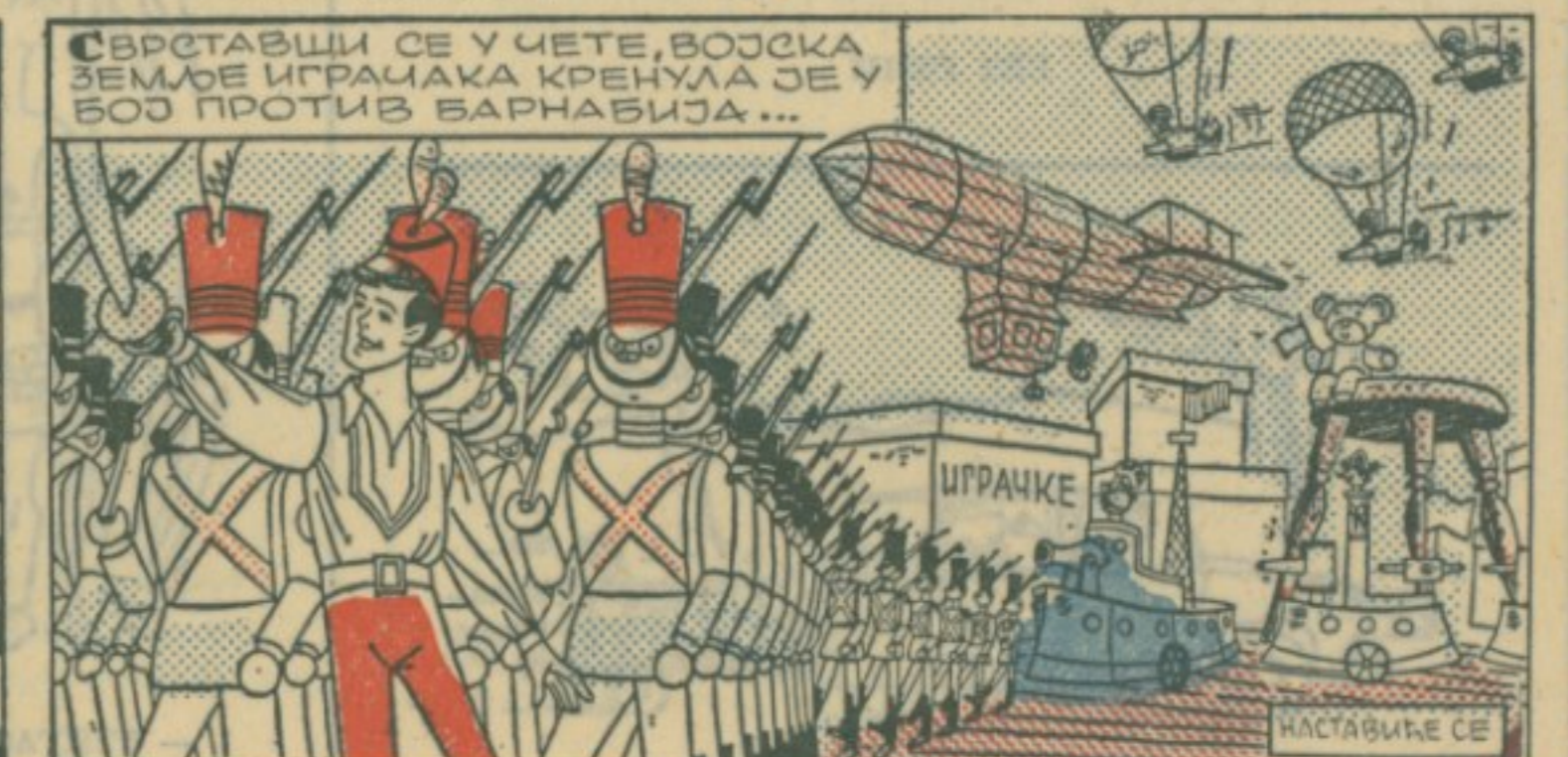
— Знате ли с ким се овде у авиону може склопити уговор о осигурању живота?

ТРИ СТВАРИ

Познати француски композитор Шарл Гуно, написао је следеће: „Постоје три ствари које не могу да опростим свом пријатељу: добро које ми је учињено, зло које ми је нанео и зло које није могао да ми учини“.

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

ПРЕСЕЉЕНО СЕЛО

Осам стотина житеља италијанског села Мартина-Франка, које се налази недалеко од Таранта, напустили су своје домове и заједно с децом и домаћим животињама преселили се на један од оближњих брежуљака. Узрок овој селидби је разумљив. Село Мартина-Франка

налазило се на 600 метара надморске висине, а по италијанским законима насељени пунктови који леже изнад 675 метара над морем убрајају се у „планинска насеља“ и њихови становници уживају нарочите пореске привилегије.

ВУНА И ЗУБИ

Занимљив опит изведен је недавно на фарми Њупорт која се налази на енглеском острву Уајт. Месни ветеринар начинио је једној овци вештачку вилицу. Десетогодишња „Гертруда“ — тако се зове „пацијенткиња“ — сд-

лично је поднела операцију. Помоћу нових зуба она је с великим апетитом. По мишљењу ветеринара стављање протеза овцама не већаће производњу вуне. Јер, многе овце губе зубе релативно младе, тако да их пре времена морају заклати.

ИНДОНЕЖАНСКИ МОЗАИК

Две стотине различитих народности насељавају Индонезију, две стотине језика и дијалеката чује се на њеним острвима. Јаванци, Мадурци, Сунданци, Батаки, Нумфорци, Сиканесци, Белунесци, Најисци — сви су они грађани једне републике на чијем је грбу написано: „Јединство у разноликости“.

Неколико разнобојних мозаичких каменчића не могу, разуме се, да нам пруже потпуну слику о народима Индонезије, али без тих делића не би се могла представити целина.

ЈАВА

Недалеко од Цакарте налази се знаменити храм Прамбанан подигнут пре више од хиљаду година. Храм красе многе статуе. Становници околних села испричаће вам занимљиву легенду о поставку тих статуа.

Цин-волшебник заволео је прелепу принцезу Лара Цобгранг и хтео је да се њоме ожени.

— Удаћу се за тебе — казала му је она — ако за једну ноћ исклешеш из камена хиљаду статуа и читав посао завршиш пре но што запевашу петлови.

Увече се цин дао на посао и пред само свитање већ је био израдио девет стотина деvedесет и девет статуа. Остало је да изради још само једну и времена је имао више него довољно.

Али, неверна принцеза, не желећи да испуни своје обећање, наредила је свим девојкама у селу да тучковима ударају у дрвене ступе. Од тога звука пробудили су се петлови и стали певати.

Цин, разгневан због преваре, у трену је претворио принцезу у статуу — хиљадицу по реду.

СУМАТРА

Међу Каро-Батакима до данас се сачувао веома занимљив стари обичај: свекар

На острву Суматри свекар и снаха никад не разговарају једно с другим сем преко посредника

и снаха не смеју да разговарају једно с другим. Разговор између њих се води једино преко посредника.

— Мухамеде, питај снаху има ли у кући банана — пита свекар.

— Кажу молим те, мом свекру, Мухамеде, да сам ја још јуче донела с трга пуну котарицу банана — одговорила снаха.

При томе Мухамед може да не изговори ни реч јер је улогу посредника могућно играти и ђутећи.

А како бива кад се свекар и снаха сретну негде на путу а у близини нема никог? У таквом случају посредник може да буде било који предмет: камен, дрво, кућа, па чак и сам друм.

— Камену, откуда иде свекар?

— Камену, кажи, молим те, снахи да се враћам с пиринчаног поља.

— Захвали свекру на одговору, камену!

ЦЕЛЕБЕС

Реч „монтономи“ на језику Тораца значи „сејати кукуруз“. Кукуруз се много гаји јер га становници Целебеса стављају испред свих осталих пољопривредних култура сем, разуме се, пиринча који у читавој Индонезији, стоји на првом месту. Завршивши сетву кукуруза, Торац ударе по стабли најближег дрвета и узвикну: „Ево какав треба да израсне кукуруз који сам посејао“.

Звезде — то су Месечева деца, кажу Торац. Звезде

се удају и жене међусобно и рађају звезде.

Преко дана звезде шетају по Земљи, по лицима људи, а увече одлазе на небо. На Земљи звезде помажу сиромашнима, брину се о њима, доносе им срећу.

БАЛИ

Од давнина се село Тенганан сматрало најбогатијим на читавом острву Бали. Његовим становницима припада непрегледно плодно земљиште. Како су га добили?

Ево шта о томе причају у Тенганану:

Пре неколико стотина година савојном раци Бедаулу нестало је његов омиљени коњ. Сатрвен жалашћу, раца је разаслао људе по читавом острву да траже нестали коњ. Тенгананци су пошли на исток и после неколико дана нашли су лешину нестали коња.

— Како да вас наградим? — запитао их је Бедаулу.

— Не тражимо награду — одговорили су му сељани. — Дај нам комад земље на коме се осећа задах угинулог коња.

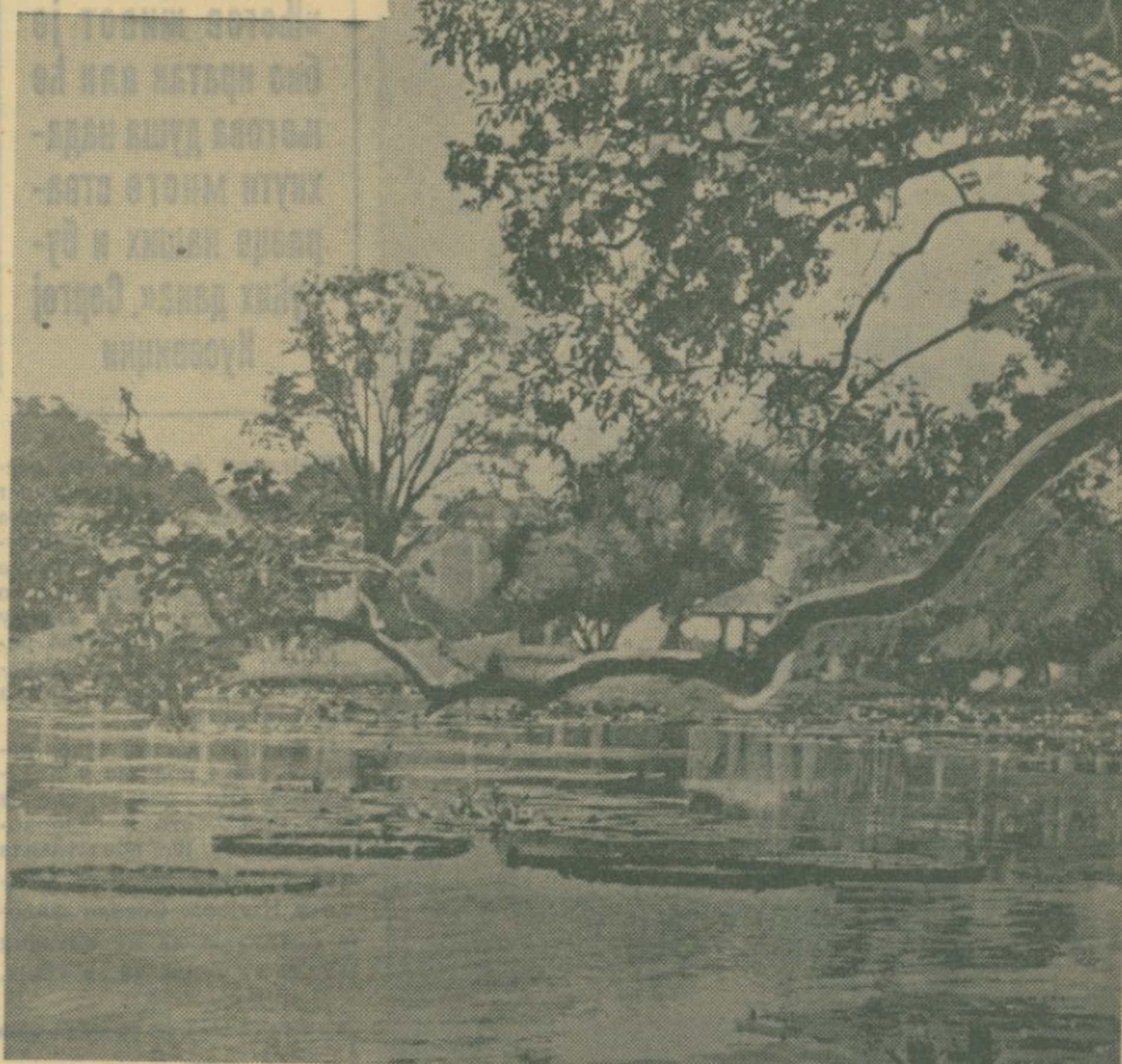
Бедаулу је закључио да је то скромна молба и пристао је да је испуни. Одредио је једног свог дворанина који је имао оштар нос да одмери земљиште. Заједно с њим кренуо је и старешина села Тенганан. Ишли су веома дуго и мада је угинули коњ остао далеко иза њих, задах лешине стално их је пратио. Најзад је дворанин, потпуно изнемогао, стао и изјавио да нема снаге да настави пут.

— Доста вам је и толико земље!

Тенгананци су се сложили. Били су потпуно задовољни оним што су добили. А када је дворанин отишао, старешина села извакао је испод своје одеће огроман комад смрдљиве коњетине.

ЗАПАДНИ ИРИЈАН

Отискујући се на пловидбу морем Нумфорци, који живе

ПЕЈЗАЖ ИЗ ИНДОНЕЗИЈЕ

у Западном Иријану, строго се придржавају нарочитих „правила понашања“. Да на себе не би навукли несрећу, они никад не изговарају гласно имена острваца и лука до којих још нису стигли. Ако би их гласно изговорили, верују они, обавезно ће наићи киша, магла или бура и они ће тада скренути са жељеног правца.

А правац се ни у ком случају не сме показати прстом јер ће с те стране доћи бура, него само лактом или у снама које се напуће у том смеру.

Народ Капауку има свој „телеграф“ за преношење порука на велика растојања.

Замислимо да је отац породице отишао послом на други крај села. Жена жели да се он због нечега што пре врати кући. Било би дуго да га тражи.

— Нека се тај и тај врати кући, јуху-јуху — викне она.

Речи „јуху-јуху“ — саме по себи ништа не значе. То је само сигнал да се порука пренесе даље. Јер, свако ко је чује викнуће даље:

— Нека се тај и тај врати кући, јуху-јуху!

За веома кратко време порука стиже до ушију „адресата“.

ближила једна ајкула која се сажалила на њега, узела га на леђа и донела до обале.

ТИМОР

Раније су Небо и Земља били сасвим једно уз друго, причају Белунесци. Али, једном се један човек који је живео на Небу оженио становником Земље. Ускоро су почели да се свађају. Од јутра до вечери.

Бог Маромак, слушајући те свађе, толико се наљутио да је једном за увек удаљио Небо од Земље.

За бистро дете које брзо схвата и учи Белунесци кажу да има „какутак маас“, што значи „мек мозак“: податљив и мек тако да знање лако улази у њега. За тврдоглаво, лењо дете кажу: „какутак тос“ — тврди мозак. Од таквог мозга одскаче и одбија се свака паметна реч као од планинске стене.

НИЈАС

Нијасци веома воле жуту боју. Она је за њих симбол свега што је добро: чистоте, племенитости и благостања. За уљудног, лепо васпитаног човека они кажу да има „жута понашања“. лепе, пријатне снове они називају „жутим сновима“.

ГРЧКА М. М.

Кад у Грчкој говоре о М. М., онда не мисле на Мерилин Моиро, него на Мелину Меркури, грчку филмску глумицу, која је у последње време постала веома популарна у читавом свету.

Мелина је већ неколико година играла на грчким позорницама кад јој је поверена улога Бланше у комаду „Трамвај звани чежња“. Представа је, захваљујући њој, имала огроман успех у Атини. После овога, Мелина је добила хитан позив да дође у Париз. Два комада, један Марсел Ашара, а други Жак Дивала, направили су од ње звезду.

Филмску каријеру је почела грчким филмом „Стела“. Жил Дасен јој је дао улогу у филму „Човек који је морао умрети“, а британски познати продуцент Ренк дошао је лично по њу да је ангажује за филм „Дипси и центмен“.

Затим је добила другу главну улогу у Дасеновом филму „Ла Лоа“ где је играла по ред Бине Лолобријиде.

У то време Дасен је припремао снимање филма „Никад недељом“. Као писац сценарија, режисер, продуцент и носилац главне мушке улоге, он је за главну женску улогу видео само једну особу — Мелину. Сутрадан по премијери Дасен и М. М. су отишли да обиђу она места Пиреје, где су снимане неке сцене. Ту су доживели прави тријумф: омиљена глумица је ношена на рукама. Чак је и трамвај, исто као и на филму, стао између две станице да прими своју миљеницу.

Дасен се није преварио. М. М. је овим филмом заузела место поред најбољих европских глумица. Ипак, она радије игра у позоришту а за филм само онда ако је улога заинтересује.

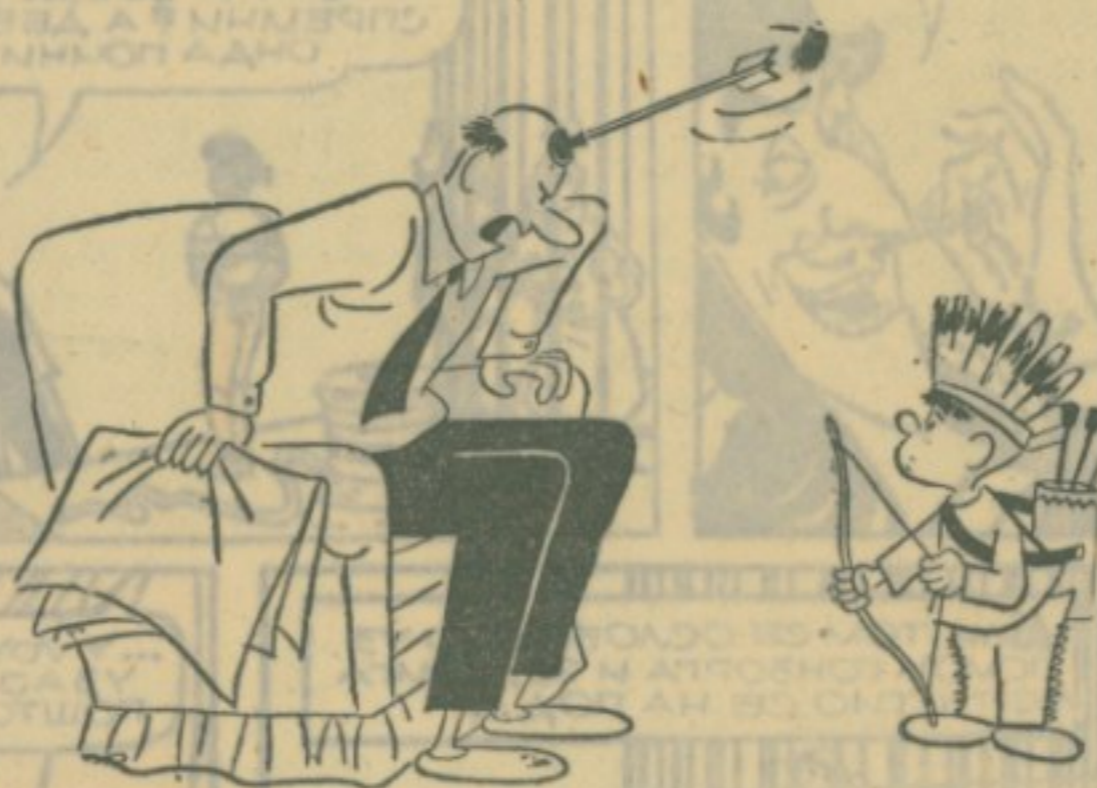
МАЛО СМЕХА

БЕЗ РЕЧИ

БЕЗ РЕЧИ

— ЗАШТО СЕ НЕ ИГРАШ АСТРОНАУТА КАО СВИ ДРУГИ ДЕЧАЦИ?

— СТИГАО НАМ ЈЕ ИСТОВРЕМЕНО КАД И ПРИРУЧНИК ЗА МЕСАРЕ.

ВЕЗИЉА НАСТЈА

Сремала се олуја. Ноћ. У планинама Ала-Тау потмуло је грмело. Уплашен од грома, велики зелени цврчак полетео је право у прозор болнице и закачио се у чипканој завеси. Рањени поручник Рудњев придигао се у постељи и дуго посматрао цврчка. Сложена шара, раскошни цветови руже и мали љубави пеглови, постајали су плавичастии од продорног блеска муње.

Свањуло је. Кроз прозор се видело мутно, жуто небо. Две дуге извиле су се знад врхова планина. Влажни цветови дивљих божура црвенили су се на ширму као распламсала жеравица. Била је оморица. Магла се пушила из влажних стена а у понору је жуборидла и вијугала река.

— Азија! — уздахнуо је Рудњев. — А чипка на завеси је наша, са севера. И везла ју је сигурно нека лепотица Настја.

— Зашто тако мислите? Рудњев се осмехнуо.

— Сетно сам се — рече он — једног догађаја који се одиграо у мојој батерији код Лењинграда.

Онда ми је испричао ову причу.

Лети, 1940. године лењинградски сликар Балашов, отпутовао је у забачен крај на северу да слика.

Настјанио се код сеоског учитеља.

У том сеоцету, живела је са својим оцем шумаром млада девојка Настја, чувена лепотица и везиља у том крају. Настја је била ћутљива, сињих очију, као и све девојке на северу.

Једном у лову њен отац је случајно ранио Балашова у груди. Рањеника су пренели у кућу сеоског учитеља. Утучен од жалости, старац је послао Настју да негује рањеника.

Настја је неговала рањеника и тада се родила њена прва девојачка љубав. Она ју је стилно крила и Балашов није ништа приметио.

Балашов је у Лењинграду био ожешен, али о својој жени никоме није причао, чак ни Настји. Сви су у селу били уверени да је неочејана.

Чим му је рана заразла, Балашов је отпутовао у Лењинград. Пред одлазак је посетио Настју да јој се захвали и

Сентиментална али истинита прича о сеоској девојци која је као болничарка отишла на фронт да тражи своју прву љубав

донео јој поклоне. Настја их је примила.

Балашов је тада први пут био на северу и није знао њихове обичаје. Није знао да човек који без позива посети девојку и донесе јој поклоне, и, ако их она прими, сматра се као њен вереник.

Настја је плашљиво упитала Балашова када ће се вратити из Лењинграда и он је ништа не слутећи у шали одговорно да ће се вратити врло брзо.

Балашов је отпутовао. Настја га је чекала. Прошло је топло лето, прошла је влажна и тужна јесен, али Балашов није долазио. Нестрпљиво, радосно очекивање претворило се у узнемиреност, очајање и стид. У селу су шапутали да ју је вереник напустио. Али Настја није ве-

ривала у то. Била је убеђена да се Балашову једино десила несрећа.

Пролеће је донело нову тугу. Дошло је касно и трајало дуго. Реке су се изиле. Тек почетком јуна прошао је пред села први брод који се није ни зауставио.

Настја је одлучила да кришом од оца отпутује у Ле-

ма. Она је у недоумици посматрала Настју и рекла јој да Балашов није код куће — отишао је на фронт.

Сазнала је истину — Балашов је био ожешен. Значи, он ју је обмануо, исмејао је њену љубав. Било јој је ужасно да разговара са његовом женом. Ужасно се осећала у градском стану усред свиле-

њинград и потражи Балашова. Кренула је ноћу из села.

После два дана стигла је на железничку станицу и тамо сазнала да је тог јутра објављен рат. Сеоска девојка, која никад није видела воз, стигла је у Лењинград и потражила стан Балашова.

Отворила јој је врата жена Балашова, мршава жена у пижами, са цигаретом у усти-

них дивана, просутог пудера, звоњавца телефона.

Настја је готово побегла. Ишла је очајна кроз величанствени град, претворен сада у војнички логор. Није примећивала ни топове на трговима, ни споменике обложене врећама пуних песка, ни сеновите вртове, ни велелепне зграде.

Стигла је на Неву, црну од земље одроњене са обала. Ту, у тој реци наћи ће једини излаз од неподношљиве увреде и љубави.

Скинула је са главе мараму, поклол од мајке. Поправила је руком тешку косу и прекорачила преко оградe. Неко је ухватио за руку. Настја се окренула. Мршав човек са четкама испод руке стајао је иза ње. Његово радничко одело било је испрскано жутом бојом.

Паркетар је махнуо главом и рекао :

— Види шта је у овакво време наумила, лудал!

Тај човек — паркетар Трофимов — одвео је Настју својој кући и предао је својој жени: одлучној и бучној, која је презирала мушки род. Трофимови су неговали На-

стју која је дуго боловала, лежала у једној собици. Од Трофимове је Настја сазнала да Балашов није крив, да нико није обавезан да зна за обичаје на северу и да само такве „гуске“ као што је она, Настја, могу да се заљубе тако у првог кога сретну.

Трофимова је грдила Настју, а Настја је била срећна. Срећна што није преварена и још се надала да ће видети Балашова.

Паркетар је убрзо отишао на фронт и његова жена и Настја су остале саме.

Кад је Настја оздравила похађала је медицински курс. Лекарни су били изненађени њеном спретношћу у послу. „Па ја сам везиља“ — одговарала им је Настја као да се правдала.

Прошла је лењинградска зима са њеним студеним ноћима. Настја је завршила курс и чекала да је пошаљу на фронт. Ноћу је мислила на Балашова, на свог старог оца који до краја живота сигурно неће разумети зашто је отишла од куће. Неће је прекоревати, опростиће јој, али неће никад разумети.

Упролеће су најзад послали Настју на фронт, код Лењинграда. Свуда — у рушевинама, пољима, батеријама, тражила је Балашова и распитивала се о њему.

На фронту је срела паркетара Трофимова и он је причао борцима о девојци са севера, која је тражила на фронту вољеног човека. Вест о тој девојци брзо се ширила као легенда. Преносило се из чете у чету, из једне батерије у другу. Препричавали су је сви.

Борци су завидели непознатом човеку кога тражи девојка, и сећали се своје љубави. Свако ју је носио у свом срцу. Препричавајући један другом о девојци са севера, борци су мењали детаље приче према својој машти.

Сваки од њих се клео да је Настја родом из његовог места. Украјинци су тврдили да је њихова, Сибирци исто тако, Рјазанци су веровали да је из Рјазана, из Казахстана су тврдили да је она Казахстанка.

Глас о Настји је стигао и до батерије у којој је био Балашов. Сликара, као и остали борци, био је узбуђен том причом о непознатој девојци и снагом њене љубави. Често је мислио на њу и почео да завиди непознатом човеку кога она воли. Откуда је он могао да наслуту да завиди самом себи?

Балашов није имао среће у личном животу. Његов брак није био срећан. Целог живота је сањао о великој љубави, али сада је било већ касно. Залисци су му били поседели...

Шта се затим десило? Настја је најзад пронашла батерију у којој је служио Балашов, али Балашова није нашла. Био је убијен два дана раније и сахрањен у боровој шуми на обали залива.

Рудњев је ућутао.

— Шта је затим било?

— Затим? — понови Рудњев. — Затим су се борци храбро борили, послали смо дођавола Немце.

— А Настја?

— Настја! Она негује рањенике. Најбоља је болничарка на нашем фронту.

ПОЉОПРИВРЕДА БЕЗ ЗЕМЉЕ

Неки амерички фармер унео је праву револуцију у пољопривреду, а до тога је дошао услед сталне оскудице радне снаге. Његова поља и ливаде замењује један „базен“ који производи сточну храну за његове краве.

Принцип на коме се заснива ова необична пољопривредна производња познат је у науци и већ се врше опити у целом свету. То су хидропоник-уређаји који обезбеђују раширене биљаке без земље. Довољно је да се у воду ставе потребне супстанце за исхрану биљака и оне ће расти као да им је корен у земљи.

Стаклара од алуминијумских плочица у којој је стална температура 21 степен, пуна је плитких здела у којима „расте“ јечам, детелина и друга сточна храна. Базен као велика гаража обезбеђује храну за 40 крава а није потребно ни сејати, ни жњети, косити, пластити. Поред тога читаве године је стока снабдевена свежом храном.

МЕДИЦИНА ПРЕКО ТЕЛЕФОНА

Недавно је једном лекару у Мексико Ситију доведен трогодишњи дечак, који је услед уједи инсекта добио оспе, веома високу температуру и грозницу. Лекар је установио да је то алергична реакција на ујед инсекта. Али који лек да употреби? Један телефонски разговор са Вашингтоном је брзо омогућио да проблем реши. Неколико часова касније из Детронта је стигао и лек.

Људски организам реагује на стотине и хиљаде различитих начина на поједине супстанце: на цвет, мирис, боју штофа, материјал који носи, масноће... Једном лекару је немогућ-

но да у глави има стотице рецепата за свако обољење посебно.

У томе им помаже један специјални центар у Вашингтону, назван „Медифон“. То је у ствари саветовалиште опремљено електронским мозгом који стоји на услузи лекарима. Довољно је да доктор из било ког места у Америци, ако је члан овог саветовалишта, позове телефоном овај центар и да, на основу установљене дијагнозе, добије препоруку за одговарајући лек а истовремено обавештење о производњу лека који ће му га у најкраћем року испоручити.

ЦЕНА ГЕНИЈА

Вилијем и Фредерик Гејсберг били су запрепашћени државним човеком који је стајао пред њима. У Европу су били дошли по налогу лондонске фирме „Компанија машина за говорене“ да сниме гласове најчувенијих певача с континента. Посао су обавили без тешкоћа, јер су чак и врхунске звезде европских опера биле задовољне хонораром који је износио 3 фунте за једну снимљену плочу. А пред њима се сад налазио један тенор чији су захтеви били фантастични.

— Отпевају вам за плоче десет песама за 500 фунти — изјавио је одлучно.

— Па то је апсурдно! — увикнуо је Вилијем Гејсберг. — За тај новац сваки певач из Метрополитен опере отпевао би нам десет пута више.

— Али, ја сам десет пута бољи од сваког певача Метрополитен опере — одговорио им је певач. — То је моја цена и ја од ње не одступам.

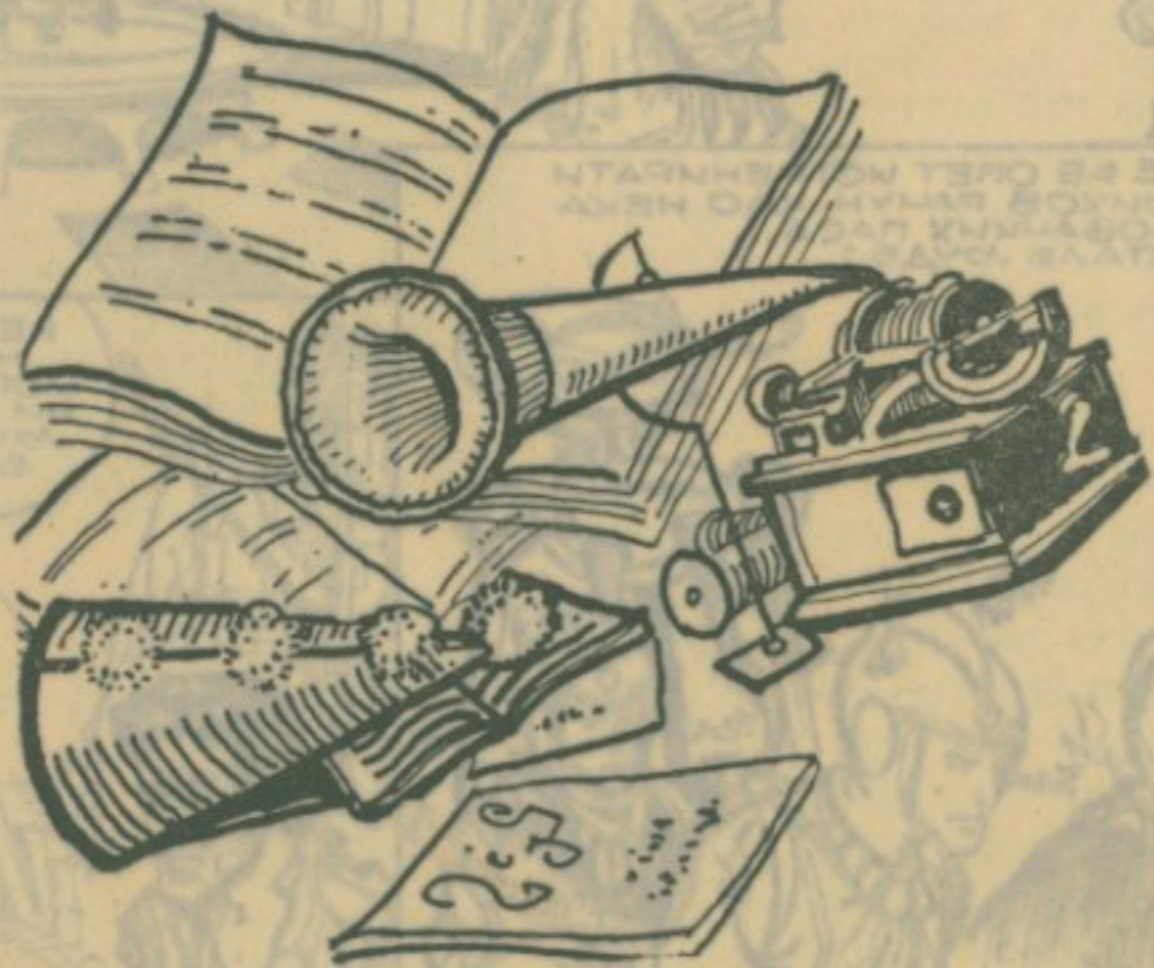
— О вама никад нико није ништа чуо! — цецкала су се браћа.

— Чуће, и то веома брзо — одговорио је певач. Браћа Гејсберг, поколебана и заголицана певачевом сигурношћу у себе, затражила су савет од своје фирме у Лондону.

Одговор је стигао телеграфски:

— Хонорар превисок. Забрањујемо да снимите!

Браћа су се нашау у недоумици. Чули су како тенор пева. Његов глас је био величанствен. Истина, он је био готово непознат. Али, ако се и други буду дивили његовом гласу као што су се дивили браћа, свота коју је он тражио више би се него исплатила. Али, шефо

ви у Лондону одлучно су изјавили: не!

— Да ипак снимимо — усудио се да предложи брату Фредерик Гејсберг. — Можемо да му платимо

од своје одређене за непредвиђене трошкове.

— То може да нас стане службе — упозоравао га је Вилијем.

— Ризиковаћемо.

Браћа су на своју руку снимила десет песама и платила певачу 500 фунти. Тих десет песама донело је лондонској грамофонској компанији 75.000 фунти. А од продаје плоча које је тенор накидно снимно, компанија је зарадила милионе. Слава непознатог певача допрла је у сваки кутак света.

Да браћа Гејсберг нису ризиковала 500 фунти и своје запослење, свет можда никад не би чуо величанствени глас Еприка Каруза.

НАЈВЕЋИ И НАЈМАЊИ

Антрополошка детаљна испитивања показала су да постоје веома велике разлике у висини међу припадницима појединих раса, па чак и међу припадницима једне исте расе. Висина се просечно креће између 138 и 175 сантиметара.

Неки научници сматрају да су припадници народа Аки најмањи, јер су просечно високи 138 сантиметара. Иза њих долазе принци Обонго који су просечно високи 139 сантиметара, док су Бушмани високи просечно 143 сантиметра.

Становници Сицилије и Јапаници имају исти просек — 158 сантиметара, Јужни Французи високи су такође 158 сантиметара, Мађари 163,5 сантиметра, Аустријанци 167 сантиметара, Руси и Немци имају просек од 168 сантиме-

тара, док су Белгијанци виши само за један сантиметар. Највиши су Скандинавци који су просечно високи 175 сантиметара.

Највиши живи човек у Европи је Холанђанин Ван Алберт. Да би сашно одело потребно му је 8,5 метара штофа. Кад се родио имао је 7 килограма. У седмој години био је висок 200 сантиметара, а у 32 — 269 сантиметара. Ципеле не може да купи готове, већ мора да их поручи пошто је његов број ногу 63.

Овај Холанђанин није изузетак. Алзашанин Жан Крауцет је висок 275 сантиметара, а Рус Казанов из Сибири 283 сантиметра. Тежио је ни мање ни више него 400 килограма. Нешто виши од њега био је Кинез Чанг Ју Ли који је био висок 286 сантиметара.

НАУЧНИ СПОР КОЈИ ТРАЈЕ 125 ГОДИНА

СТЕНА — ЧОВЕКОВ ВРСНИК

Пред нама је парче свет-ло-жуте стене. На њеној се површини виде округле, велике поре од 2—3 мм. На први поглед сасвим обична, та стена је изазвала међу геолозима жесток спор који траје већ преко 125 година. Име је добила у Немачкој — становништво у долини Рајне назвало ју је лес.

Геолози и географи су утврдили да је лес веома распрострањен на земљиној површини. Он покрива огромне просторе степа Евроазије и прерија Америке. Има га и у Аустралији и Африци. Само у Совјетском Савезу покрива површину 12 пута већу од територије наше земље. Код нас га има највише у Војводини, где образује неколико већих заравни.

Пошто лес лежи на самој површини земљине коре, на-

стамбене и фабричке зграде, изграђују путеви, насипи и бране. У дебелим наслагама леса копају се канали и стварају велика вештачка језера.

За археологију и антропологију лес има велики значај јер су у њему очувани многи трагови давнашње људске делатности.

23 хипотезе ради објашњања постанка леса!

Како се образовао лес? На који начин су се нагомилале насlage чија дебљина местимце прелази 100 м?

Показало се да одговор на ова питања није баш тако једноставан.

Први спор око образовања леса поникао је почетком прошлог века. Током времена он се проширио и претворио у проблем. Само за последњих 125 година биле су предложене

живачи су претпостављали да је морског, речног, језерског па чак и гејзирског порекла!

Неке од тих хипотеза добиле су већи број присталица, највише их има она о еолском (ветровном) постанку леса која каже да је он настао нагомиланом огромних количина честица прашице које је нанео ветар. А одакле толико прашице?

Главни извор постанка прашице у Европи је материјал који су у њеним централним и северним крајевима оставили ишчезли ледници. Прочувањима је констатовано да је велики део Европе у току антропогена (квартара) био бар три пута под огромним ледницима који су полазили из Скандинавије и кретали се ка југу. На својим површинама и у себи носили су стеновити материјал са Скандинавских планина који се ситњавао а многа га је остало и у води отопљених ледника. Ветар га је дизао и таложио у областима где је слабила његова преносна снага.

Други извор прашице представљају пустиње Средње Азије, Арабије, Гоби и друге.

Један од најупоријих заштитника ове претпоставке био је велики руски геолог В. А. Обручев. Да би одбранио то гледиште написао је десетак научних радова. Можда је и то један од разлога што оно заузима једно од главних места у објашњавању постанка леса и што има највише присталица.

Међутим, на другој страни, такође истакнути научници тврде да је лес постао од честица прашице воденог порекла.

За сада је једно јасно: иако траје већ 125 година, спор око постанка леса још није завршен. Све већи број научника долази до закључка да се ова стена у природи образује на различите начине — од прашице коју доносе ветрови из пустиња и материјала који су оставили ледници леденог доба, од честица муља који носе реке и ситних честица које са падина спирају млазеви кише.

не 23 хипотезе. Али, ни једна од њих не одговара потпуно нити је у стању да сама реши настали спор. Немачки геолог Кајлхак је истакао 1920. године да је лес космичког порекла. Други истра-

учници су дошли до закључка да је та стена, у геолошком погледу, врло млада — да је врсник човека. Време постанка леса поклапа се са антропогеном — временом постанка и развика човека, које се понекад назива квартал.

Лес има велики привредни значај. На њему се образују најбоља тла — чернозјоми. Користи се и као различит грађевински материјал — најлепше црвене цигле пеку се од њега. На лесу се зидају

БЛАГОРЕЧИВОСТ И ШТЕТОЧИНЕ

Могу ли се пацови, мишеви и друга гамад лепим речима привољети да напусте једну кућу? О овом „значајном“ питању дискутовали су недавно, и то сасвим озбиљно и дуго, уважене лордови британског горњег дома.

Седамдесет деветогодишњи Лорд Даудинг, бивши ваздухопловни маршал краљевских ваздухопловних снага, тврди да је његова ташта успела да лепим речима убеди пацове који су живели у њеном кокошарнику да напусте њено имање и да се пре селе на неко друго место.

Ерл Батарст му је на то одговорио како је и њему познато да постоје особе које имају неограничен моћ над животињама. Али, он се изјаснио против „метода лепих речима“ јер се њиме штеточине не уништавају, већ се само отерају неке од суседа.

— Тачно је то — при знао је лорд Даудинг — То се баш дословце догодило мојој ташти. Наиме, њен сусед јој је сутрадан рекао: — Не знам шта се то догађа. У мом врту све врви од пацова!

ЈАГОДЕ И АУТОМАТИЗАЦИЈА

Јагода је, као што је познато, летње односно каснопролећно воће. Међутим, ако понекад будете располагали бар са 10 квадратних метара земље моћи ћете да их једете и у децембру. Тако бар изгледа ако погледамо недавно отворену стаклену и потпуно аутоматизовану башту у Луксембуршком парку у Паризу.

У „Башти сутрашњице“ је све аутоматизовано. Ако је, на пример, у ваздуху влага учиниће се по моћу нарочитих уређаја да она испари. Температура се такође спушта или подиже према потреби, а постоје и вентилатори, уређаји за наводњавање и други апарати који успешно замењују човека. Мали, специјални радар чим осети инсекте покреће специјалне штрцаљке које их посипа-

ју и спречавају да нападну биљке.

Специјалне лампе подешене су да дају светлост сличну сунчевој, што омогућава гајење воћа и поврћа преко целе године, без обзира на временске прилике.

Док се оваква аутоматизација потпуно не усаврши и не појевтиније шће се јагоде као и до сад, односно у касно пролеће и лето.

Ово нежно и пријатно воће познато је од најстаријих времена. Претпоставља се да је реч „fraga“, како су Римљани звали јагоде, употребљавана само у множини да би се указало на потребу да се једу што више. Дуго времена јагоде су бране само по пољима као самоникле — а тек бакрорези из средњег века показују јагоде са ли-

стовима, цветовима и плодима, гајене у ограђеним баштама поред ружа, перуника и лепих ката.

У књигама војвода и грофова бургоњских помињу се радови у неким баштама 1376. године: „четири човека су читавих четрдесет дана засађивали у „госпођиној башти“ јагоде, које су четри жене ископавале шездесет дана по околним шумама...“

Обични смртници су ишли у шуму и брали их дивље а за време Франсоа I, сељаци су их доносили у градове у „корпицама“ од коре каквог дрвета. Тако су постале посласластица за даме које су их јеле са кремом и шећером.

У доба Луја XIV јагода представља воће првог реда. У књигама краљевске куће помињу се 1689. године „снопови ивовог пруха које служи као заклон од ветра биљкама из Венсана“.

Јагоде, зване Чили, донео је у то време у Француску један путник по имену Фрезеје. У старим хербаријумима сачуване су из 1661. године 4 врсте јагода. Само један век касније њихов број се повећао на десет а крајем 18. века рачуна се да их има већ једно двадесетак врста.

Раније су јагоде препоручиване онима који болују од костобоље и разних узетости. А сви који их једу живеће дуго и биће здрави.

КАД ТЕНОР ПЕВА АЛТ

Ако певач у опери или на концерту пева тоновима много вишим него што је његов природан глас каже се да пева у фалсету. А то значи да не влада довољно вокалном техником јер на силу из свог гласа извлачи више тонове који му не леже. У ствари тада трепере само ивице мало издужених и утањених гласних жица а отвор је стално ова-

лан док су мишићи читавог ждрела опуштени, што спречава најфиније модулације. Тако тенор или чак баритон може да пева женски глас алт. Али тон је тада без пуноће и без потпуне боје — квалитетно слабији. Неки музички педагози иду чак тако далеко да кажу како се и колоратуре (највиши сопран)

изводе само захваљујући фалсету.

Овај начин певања морао је да буде применљив у црквеним хоровима где нису учествовале жене све до краја 17. века. Њихове партије су певали дечаци али у дисканту, највишим тоновима одређеног женског гласа.

РАТ СВЕТОВА

ОТИШЛИ СУ ПРЕМА ЛОНДОНУ! ВЕЋ ЧЕКО-ЛИКО ДАНА НИСАМ НИ ЈЕДНОГ БЕДИНОГ ВИДЕО!

ШТА ЛИ САМО НАМЕРА-ВАЈУ ДА СИНЕ?

ВЕРОЈАТНО СМЕРАЈУ ДА ПОКОРЕ ЦИТАВ СВЕТ! А ТО ЋЕ ЗНАЧИТИ КРАЈ ЧОВЕЧАНСТВА!

ТО НИЈЕ РАТ! ТО НИКАД НИЈЕ НИ БИО РАТ... КАО ШТО НЕ МОЖЕ ПОСТОЈАТИ РАТ ИЗ-МЕЂУ ЉУДИ И МРАВА!

„МРАВИ ГРАДЕ СВОЈЕ ГРАДОВЕ, ЖИВЕ СВОЈИМ ЖИВОТНИМ РАТУЈУ ИЗМЕРУ СЕБЕ СВЕ ДОК СЕ НЕ НАЂУ ЧОВЕКУ НА ПУТУ. ТАДА ИХ ОН ЈЕДНОСТАВНО ИЗГАЗИ!“

ШТА ЛИ ЋЕ УЧИНИТИ, С НАМА!

ПРВО УНИШТИ-ЋЕ НАШЕ ОРУЂЕ НАШЕ БРОДОВЕ И ЖЕЛЕЗНИЦЕ!

„ЗАТИМ ЋЕ ПОЧЕТИ НАС ДА ЛОВЕ. БИГАЋЕ НАЗВОЈЕ И НАЗЛАЧЕ И ЗАТВАРАЋЕ ИХ У КАВЕЗЕ ИЛИ НЕШТО СЛИЧНО“

„А ДРУГЕ ЋЕ ОПЕТ ИСТРЕНИРАТИ ДА ЗА ЊИХОВ РАТУЈУ, КАО НЕКА ВРСТА ЛОВАЧКИХ ПАСА, ЛОВЕ ОСТАЛЕ ЉУДЕ!“

„МОЖДА ЋЕ ОД НЕКИХ ОД НАС СТВОРИТИ НЕКУ ВРТУ ДОМАЊИХ ЖИВОТИЊА КОЈЕ ЋЕ НАУЧИТИ ДА ИЗБОДЕ РАЗНЕ ТРИКОВЕ!“

НЕ! ТО НИЈЕ МОГУЋНО! НИ ЈЕДНО ЛУДАСКО БИЋЕ...“

ЗАШТО ДА СЕ ЗА-ВАРАВАМО! ИМА ЛУДИ КОЈИ ЋЕ СЕ ТОГА РАДО ПРИХВАТИТИ!

НЕОБИЧНА ПРОФЕСИЈА

Необичним послом бави се у Штокхолму једна жена — она је имитаторка животињских гласова. Запослена је у пореској управи, а дужност јој се састоји у томе да проналази власнике који неће да плате порез за своје псе. На својим пословним обилазцима она пред појединим кућама залаже и напето ослушкује да ли ће се пас из куће одавати. Ако се јави, забележи име и адресу власника стана и увече упореди листу коју је на тај начин добила са листом обвезника који су пријавили своје псе. Помоћу ове необичне, али врло ефикасне контроле пореска управа је ухватила већ многе прекршитеље, тако да јој се исплати да стално запошљава жену која „лаје“.

НОСЕЋИ РЕАКТОР

Први носећи реактор начињена је једна немачка фирма крајем фебруара ове године, у лабораторији за истраживања у Минхену. Нови реактор је искључиво намењен техничарима и научницима који се баве нуклеарном науком.

НЕСТРПЉИВ

Фреди Малард, у Енглеској, заслужио је титулу најнестрпљивијег човека на свету. Он је био на издржавању казне у затвору у Манчестру. Осуђен је био на осам година затвора. Двдесетог јануара истицао му је рок казне. Међутим, 19 јануара он је одлучио да бежи. Чуvari на њега нису обраћали

пажњу јер им није ишло у главу да један затвореник бежи уочи пуштања на слободу. Они су му чак оставили и цивилно одело за следећи дан. Фреди је ухаћен 22 јануара у тренутку када је испијао чашу у једном градском бару. Поново је враћен у затвор и биће му суђено за покушај бекства.

ПОКРЕТНА ЛАБОРАТОРИЈА

Покретна лабораторија за мерење количине прашине, буке, зрачења, ваздушних струја, количине влажности и другог, недавно је довршена у Институту за заштиту и медицину рада у Карлсруу. У лабораторијским колима налазе се апарати потребни за сва ова мерења.

ЧИСТАЧИ ВОДЕ

Енглеске плаже су с „чистачи воде“. Помоћу пролећа прекривене тешким масним уљем од бродова. Да би се оно одстранило и плаже припремиле да приме прве купаће већ се с пролећа размиле плажама специјални

ЈАДНИЦИ

ПО РОМАНУ ВИКТОРА ИГОА

СУТРАДАН, ЗА ВРЕМЕ ЈУТАРЊЕ ШЕТЊЕ, БИСКУП ЈЕ НАШАО У ВРТУ КОРПУ ЗА СРЕБРНИ ПРИБОР-ПРАЗНУ У ТОМ ТРЕНУТКУ ПОЈАВИЛА СЕ ГОСПОЊА МАГЛОАР (1)

ПРЕУЗВИШЕНИ! ЗНАТЕ ЛИ ГДЕ ЈЕ КОРПА ЗА СРЕБРО?

ДА, ЕВО ЈЕ!

ГОСПОЊА МАГЛОАР ЈЕ ДОМАЏИЦА МИРИЕЛА КОГА СУ ОБИЧНО ЗВАЛИ БЈЕНВЕНИ (ДОБРОДОШАО)

АХ! ПА ОНА ЈЕ ПРАЗНА! ОНАЈ ЧОВЕК ОД СИНОК УКРАО ЈЕ СРЕБРНИ ПРИБОР ЗА ЈЕЛО! ЧИМЕ КЕТЕ САД ДА ЈЕДЕТЕ?

АХ! ТО! ЗАР НЕМАМО КАЛАЈИСАНИ ПРИБОР!

ОВАЈ ЈЕ СРЕКА ШТО ЈЕ САМО УКРАО! ДА ЧОВЕК ЗАДРХТИ КАД ПОМИСЛИ ШТА ЈЕ СВЕ...

НЕКО КУЏА!

СЛОБОДНО!

ПРЕУЗВИШЕНИ...

ПРЕУЗВИШЕНИ? ОН ЗНАЧИ НИЈЕ ОБИЧАН ПАРОХ!

КУТИ! ОВО ЈЕ ПРЕУЗВИШЕНИ БИСКУП МИРИЕЛ!

ОВАЈ ЧОВЕК НАМ СЕ УЧИНИО СУМЊИВ ПРЕТРЕСЛИ СМО ГА И НАШЛИ КОД ЊЕГА ОВО СРЕБРО!

...И ОН ВАМ ЈЕ РЕКАО ДА САМ МУ ГА ЈА ДАО? ТО ЈЕ ИСТИНА! САМО ЗА ШТО НИЈЕ УЗЕО И СВЕЊАКЕ? ПУСТИТЕ ГА!

ЖАНЕ ВАЛЖАНЕ, БРАТЕ МОЈ. ВИ НЕ ПРИПАДАТЕ ВИШЕ ЗЛУ, НЕГО ДОБРУ. ЈА ОКУПЛУЈЕМ ВАШУ ДУШУ НЕ ЗАБОРАВИТЕ ДА ОВО СРЕБРО ТРЕБА ДА УПОТРЕБИТЕ НА ТО ДА ПОСТАНЕТЕ ПОШТЕН ЧОВЕК!

БОГАТ ЈЕЛОВНИК

Птице које се хране инсектима поједу огромне количине ових штеточина. Једна породица плавих сеница сваке године утамани близу 14 милиона инсеката, нарочито гусеница. Царић поједе годишње до 3 милиона лептирових јаја, кукавица 2000 гусеница дневно, а првенперка 600 мушица за један час.

Птица пеница или мухавица поједе у току дана толико различитих инсеката колико је и сама тешка. Корморан свакодневно поједе 2 до 3 килограма рибе што такође одговара његовој тежини. Колибри се углавном хране нектаром који упијају са цветова али је количина двоструко већа од њихове тежине.

КУЋА ПУНА МОТОРА

Најмодерније куће имају често и до 30 електричних мотора. Али стан Лисла Ходела у Форт Вејну, у САД, надмашује их у томе вишеструко. У њој је све моторизовано: од најобичнијих кухњих послова па до фонтане у башти. Ходел је генерални директор одсека Централ електрика у Форт Вејну. Хоби му је да моторизује све где се мотор може поставити. Деције кревете подиже и спушта мотором, завесе се

покрећу мотором, централизовану вакуум систем одржава чистоћу у кући, а и пепео из пећи уклања се моторним ковчејером. У купатилу има машину за гимнастику, на писаћем столу су електрични резач и брисач, у врту поред фонтане налази се портабл расхлађивач који прска миришљави инсектицид против комараца. И дуго би још трајало набрајање кад би се поменули сви Ходелови мотори.

НОВА ОТКРИЋА О ЗИМСКОМ СЊУ

Биро за поморска испитивања у Чикагу организовао је посебан институт за проучавање зимског сна. Иако овај институт ради тек једну и по годину, створена је већ комплетна библиотека о овим питањима и у практичном раду дошло се до извесних резултата.

Једно од нових сазнања јесте да се зимски сан умногоме разликује од онога што се о томе до сада знало. Пре свега је установљено да оно што се сматрало зимским сном није увек то. Медвел на пример не пада у зимски сан већ спава само зими. Зимски сан, који се назива и хибернацијом, није обичан нити само дуг сан. Прави зимски сан има неколико етапа. Животиња која пада у зимски сан је најпре неко-

лико дана укочена, онда се буди, па се поново укочи сада за дуже време и затим поново буди. Најдужи период „спавања“ траје две до три недеље а онда настаје обрнут процес: периоди укочености се смањују, а бвђења су чешћа да би се животиња коначно пробудила.

За време оваквог зимског сна на животиње не утиче ни светлост ни бука, температура или зрачење.

Испитивањима је даље уста новљено да падање у зимски сан не настаје услед бежања од хладноће јер он може да наступи у било које доба године. Експериментима у институту је утврђено да поједине животиње могу да падну у зимски сан и лети када је висока температура.

ЗЛУ НЕ ТРЕБАЛО

У Њу Џерсију у САД и врше своје дужности без опасности и страха. Погнавање судоа донеће им „мир и сигурност“. Свесне своје физичке надмоћи оне ће моћи чак да се на такве пацијенте и смеће. Али... тешко онима који се буду показали упорни.

ЗВУЧНИ ПЕСАК

Пустински пацов није много угодан али захваљујући њему геолози ће лако да обављају свој посао

Једном идући замишљен Терском обалом полуострва Кола, чуо сам изненада тихо режање пса. Застао сам и осврнуо се. Ни где живог створа, и ништа се није ни чуло. Можда ми се причинило?! Пошао сам даље. Режање је постало јаче. Запањено сам се од чуђења и страха — рекао је песак под мојим ногама! За-

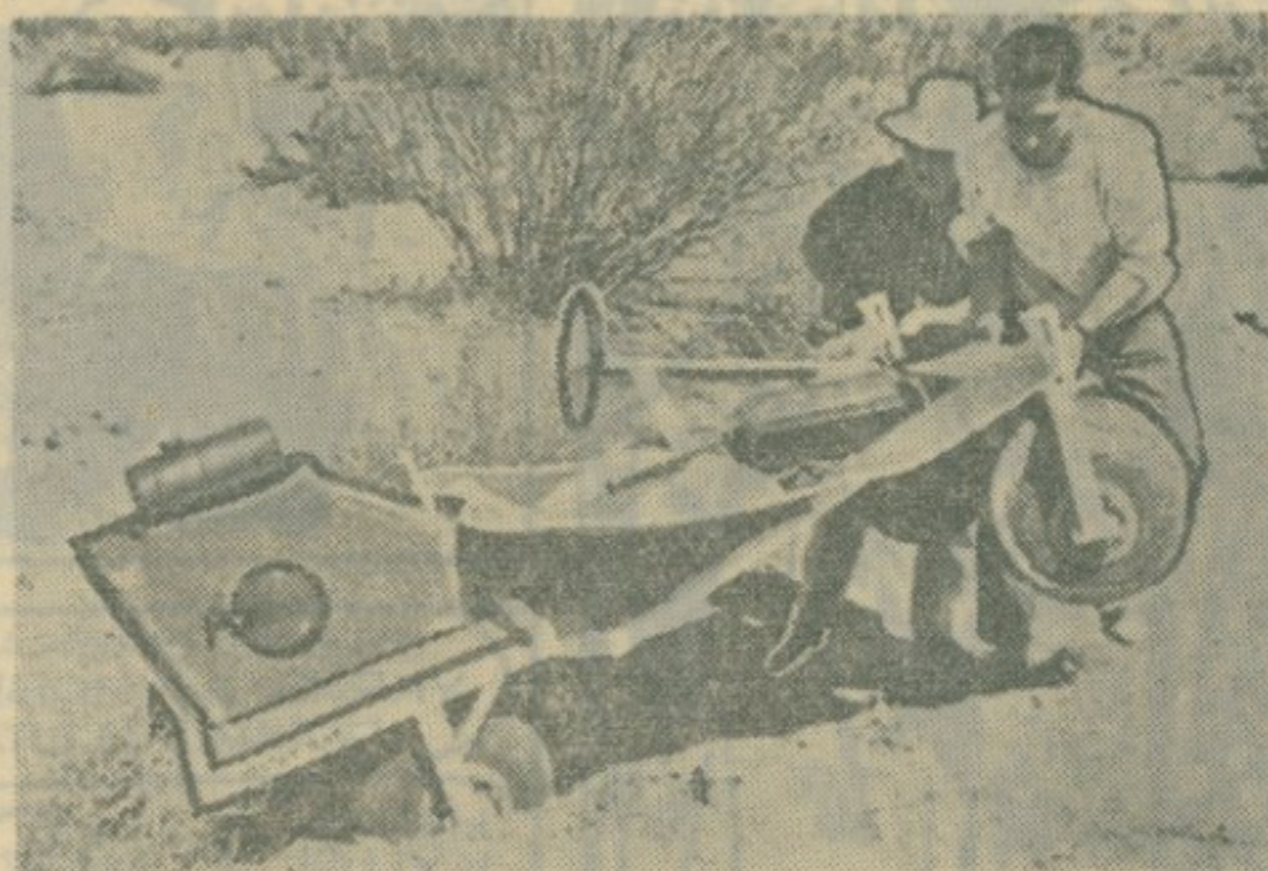
стао сам, сагао се и повукао дланом по њему. Одговорио ми је звуком сличним слабој сирени. Ударио сам га снажно шаком, зачуо се громки звук. Повукао сам оловком црту по њему — тихо је „завиждао“.

Ко ће поверовати мојој причи? Сетио сам се. Зграбио сам из ранца цакчић и напунио га тим чудним пес-

ком. Протресао сам га мало да би се песак у њему што више сабио али он је „залајао“. Кад сам цакчић гурао међу ствари у ранац и мало га стиснуо, песак је у њему „газроктао“ као права свиња!

По повратку у град почео сам да претражујем белешке и књиге о звучним песковима...

Зашто неки песак свира, а други режи, гроцке и звижди? Истраживачи пустиња причају о „музичком“ песку

У случају потребе — великих наноса песка или неприступачних места — овај пустински пацов може се понети

У једном кинеском летопису, који је стар већ 11 векова, пише о „брежуљку певајућих пескова“ у једној кинеској провинцији. Ако људи ходају по њему, песак одаје звуке сличне грмљавини. Та белешка из IX века најстарији је писани податак о звучним песковима.

Арапи одавно знају за песак које „пева“ или „свира“. Ево шта је записао један очевидца о таквом песку у пустињи југозападних Египта:

„Било је вече. Караван се зауставио у бескрајном заталасаном песку. Сунце је зашло и на пустињу се спустила ноћ. Била је потпуна тишина коју је само повремено нарушавало фрктање животиња, тихи разговор људи и звецкање посуђа. Изненада се из пустиње зачула снажна бука. Људи су се уплашили. Викали су један другоме на ухо, јер се дру-

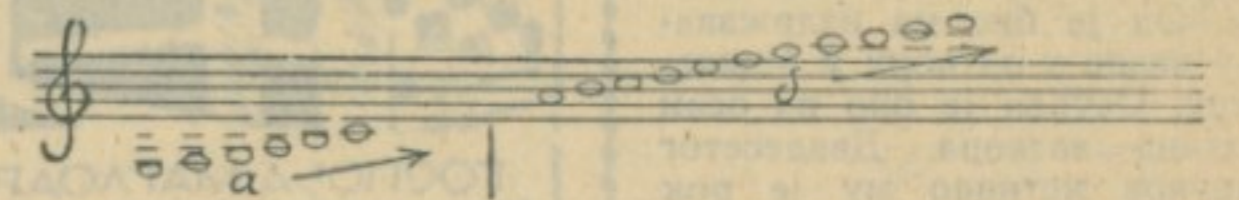
скоро у свим крајевима света. О њима недостају подаци само у Аустралији и на ледом покривеном Антарктику. Звучи пустињског песака су нижи од приобалског. Док се први крећу у границама мале октаве, други су високи и леже између друге и треће октаве.

Због чега настају звуци песака још није довољно проучено. Неки научници сматрају да настају услед трења милиона покретних чистих зрнаца кварца. Други су утврдили да „певање“ песака настаје при ширењу и сабијању зрнаца када се гази по њима. Те промене се преносе и на ваздух између пешча-

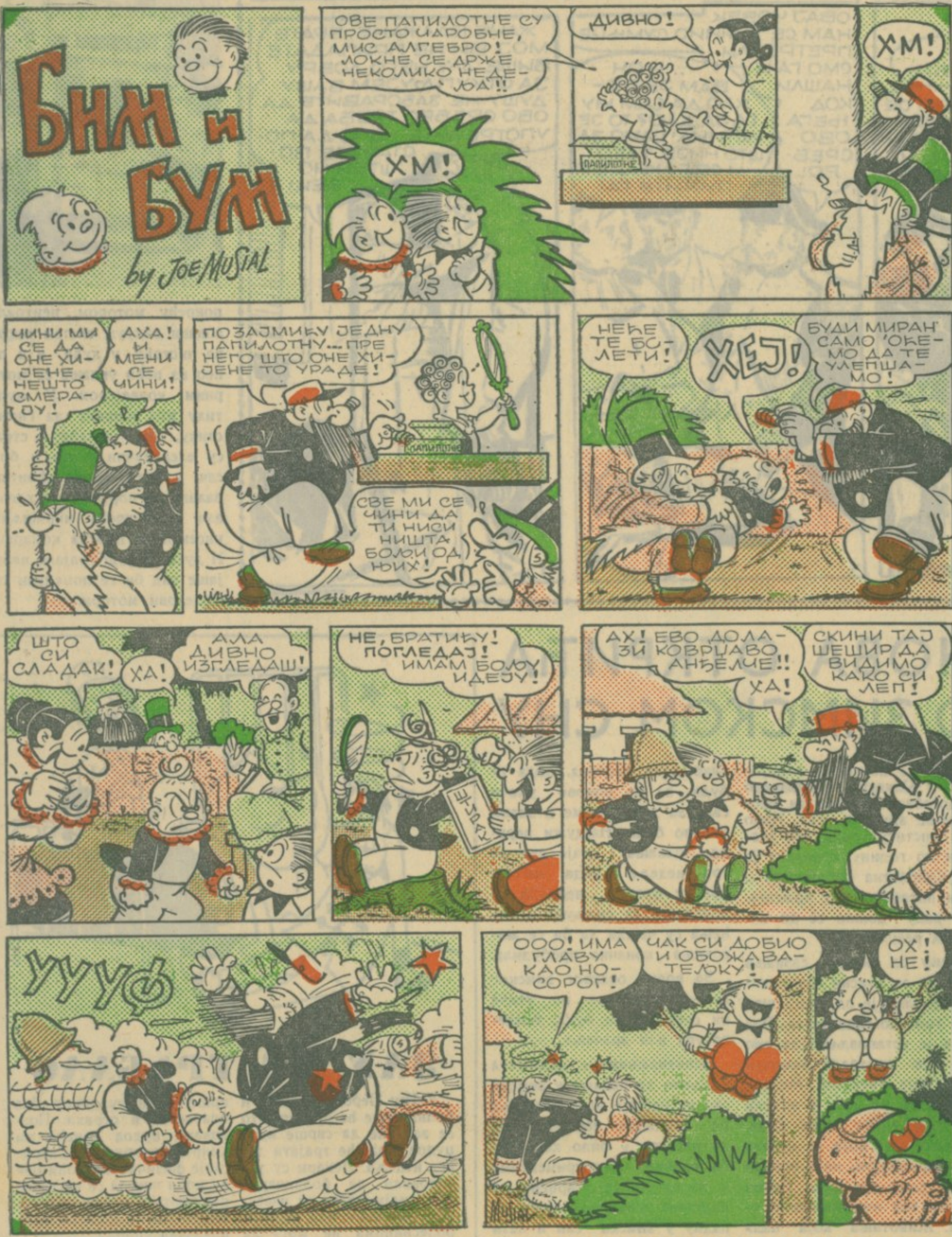
„ПАЦОВ ПУСТИЊЕ“

Пре извесног времена испробано је ново мало возило у калифорнијској пустињи, која унеколико личи на Сахару. Ово возило, названо „пустински пацов“, одолеваће песку, шљунку и мочварним теренима. Возило је снабдевано с четирима гумама, су му упола надуване да би возња била удобнија по овом јако неравном терену. У гумама се

налази пићања вода. Сваки точак може да прими до 23 литра воде која у невољи може добро да послужи. Мало возило је снабдевано мотором од 4 цилиндра с директним преносом. Може да достигне брзину од 32 километра на час а тешко је свега 150 килограма. Стручњаци предвиђају да ће ово возило одлично послужити геолозима.

Звучи које одаје пустињски песак (а) и приобалски (б)

гачије нису могли споразумети због ње. Она је ускоро престала, али су се затим зачули звуци виолончела, контрабаса и фагота. Тај тајанствени оркестар „свирао“ нам је око пет минута, а потом је завладала тишина.“

Сујеверни Арапи ово објашњавају причом о љутим пустињским духовима, који упозоравају људе на опасност приликом дугог пута. Звучни пескови су познати

них зрна, чије треперење примамо као звуке песка.

Последњу реч дајемо физичарима. Енглец Бехнолд и Рус Рожко експериментима су доказали да песак „пева“, „свира“, „лаје“, „гроцке“, „грми“ и „звнжди“ због промена неких електричних својстава у пешчаним зрнцима кварца када се мења притисак на њиховој површини.

ДОВИТЉИВИ ЗИДАРИ

У Великој Британији међу зидарима влада велика конкуренција. Због тога се свако довија како зна. Ова два зидарска радника су се примила да граде капелицу у једном месту Енглеске, али да би раду на „светишту“ дали изузетно све-

чани карактер посао су обављали у фраку и са цилиндром на глави. Енглески пастори, због тога, пишу листови, траже само ова два домишљата зидара да им граде капелице или врше поправке на фасадама оронулих црквица.

ФРАНЦУСКИ ГРАД НА ЦРНОМ МОРУ

Када су у време слома царске Русије и сузбијања револуционарних снага младе совјетске републике, Немци пред остало окупирали и велико црноморско пристаниште Одесу, један француски алмањан објавио је овакву информацију:

ВИНИЛОН

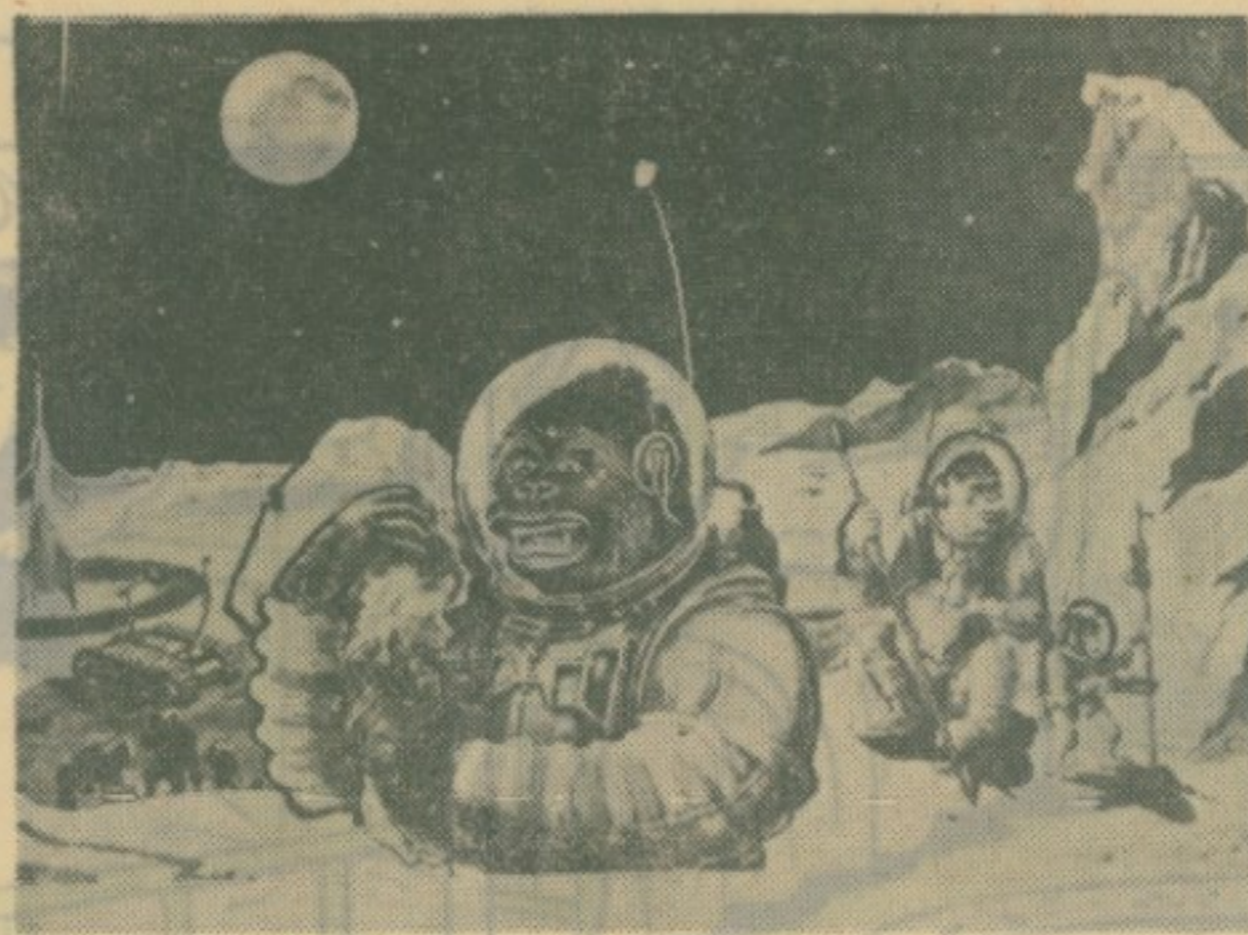
У Лођу текстилном индустријском центру Пољске, у Институту за вештачка и синтетичка влакна проучена је технологија производње новог влакна — винилона. Основна сировина за његову производњу је ацетилен. По својим својствима, тканине од винилона су готово исте као од најквалитетнијег памука. У исто време, винилон је најјачи синтетички материјал.

Поред других особина, он се одликује великом чврстином и неподривошћу: тканине од њега трају три пута дуже од памучних тканина.

Поред Пољске, Јапан је још једина земља у свету у којој се производи винилон.

„Одеса је у рукама Немца. Ова вест је проузроковала мучно узбуђење у Француској. Одеса, та велика црноморска лука, постала је плен наших непријатеља са целокупном руском флотом и свим савезничким бродовима. За Французе је Одеса нешто више. Можда се на то заборавило, али овај велики модерни град је дело једног Француза. У доба француске револуције, војвода Ришеље, старији унук брата великог кардинала, прешао је у Русију и ступио у цареву службу. На обали Црног мора се налазило само мало село Као што је Петар Велики пре једног столећа наредио да се на мочвама Неве подигне Петроград, тако је и војвода Ришеље дао да се саграде кејови великог и лепог града, који ће ускоро постати складиште и извозна лука за житарице из целе јужне Русије.

Ово није нови пут да Немци, тако хвалисани својом културом, извлаче користи од француског генија.“

НАЈПРЕ МАЈМУНЕ НА МЕСЕЦ

„Пре него што пошаљемо човека на Месец, пошаљимо тамо најпре мајмуне.“ Овај необичан предлог као и сли-

ку дао је француски хумориста и аутор фантастичних цртежа Шарл Таон.

Он сматра да би мајмуни снабдени инструментима ланцима за управљање могли да нам одатле пошаљу неке поруке. Свакако духовито.

РЕЦЕПТ ЗА ДУГ ЖИВОТ

Академија наука у Пекињу детаљно је проучила живот 53 Кинеза из провинције Синкјанг, који су доживели 100 до 120 година. Њихов савет за дуг живот је овај: рад у пољу, рано у кревет и никакви „грехови“. За исхрану они препоручили: млеко или чај са млеком, говеђину, овčetину и воће.

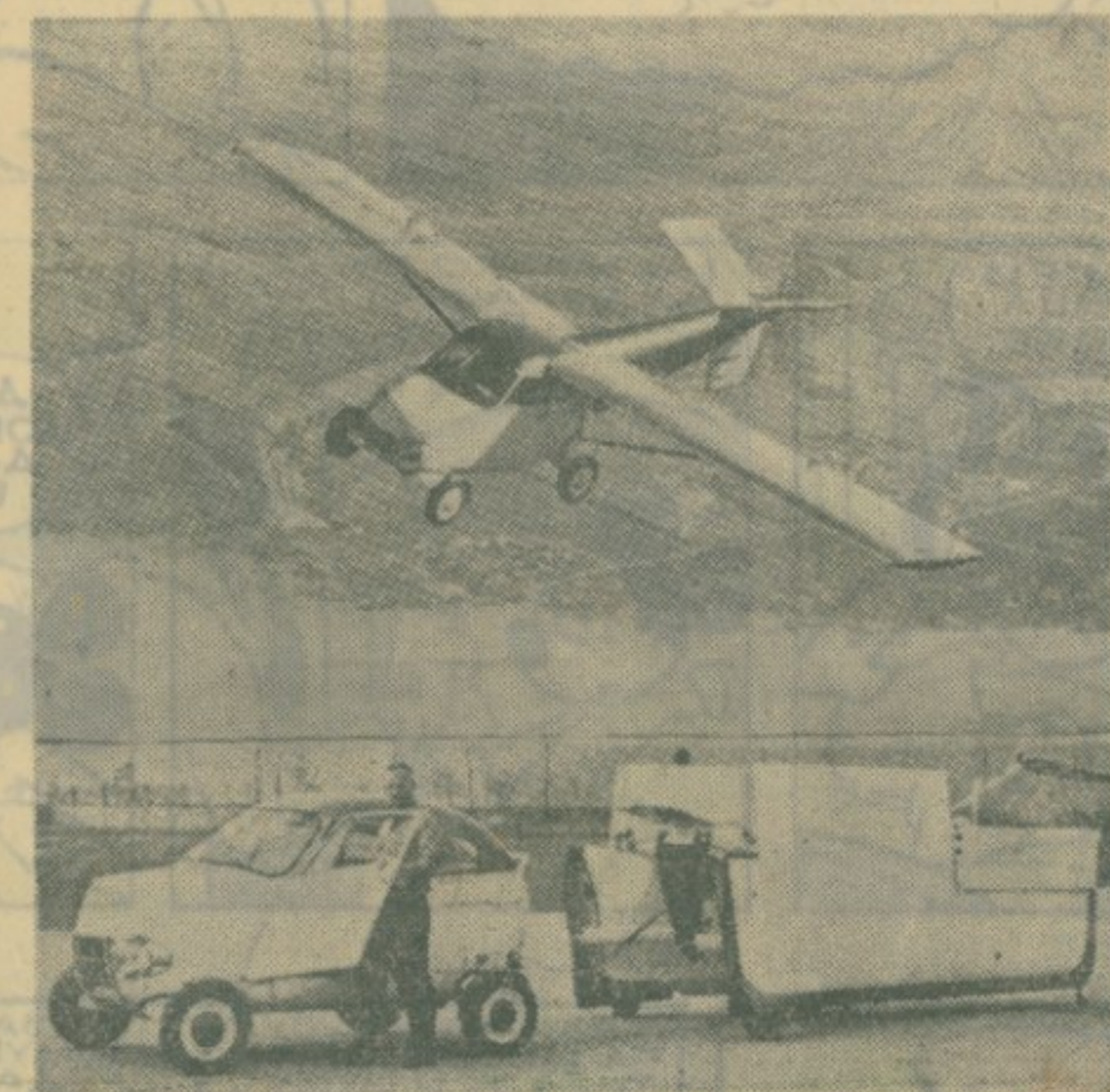
СТЕРИЛИЗАЦИЈА МЛЕКА КОМПРЕСОРОМ

У Француској је пронађен нов начин стерилисања млека. Висока температура се постиже компресијом паре добијене из млека. Наиме, 14% воде из млека испарава приликом „кувања“ и компримована пара обезбеђује пуну стерилизацију млека.

На овај начин може се постићи температура од 150 степени што је потпуно довољно да се млеко стерилише.

ОКРУЂЕНО

На тржишту су се појавила два нова практична производа: пенкала која се не пуне мастилом. У њима је мастило у чврстом стању. Довољно је да се стило стави под чесму и мастило ће се растворити. Друга новост је четкица за зубе напуњена калодонтом. Ако се притисне дугме на крају четкице истиснуће се потребна количина пасте.

КРИЛА СЕ СКИНУ И ОД АВИОНА ПОСТАНЕ АУТО

Кад почне бурно време пилот овог аерокара се не мора плашити. Спусти се на најближи друм, демонтира крила и реп и настави пут у аутомобилу са приколишном коју сачињавају скинути делови. За цео посао је довољно

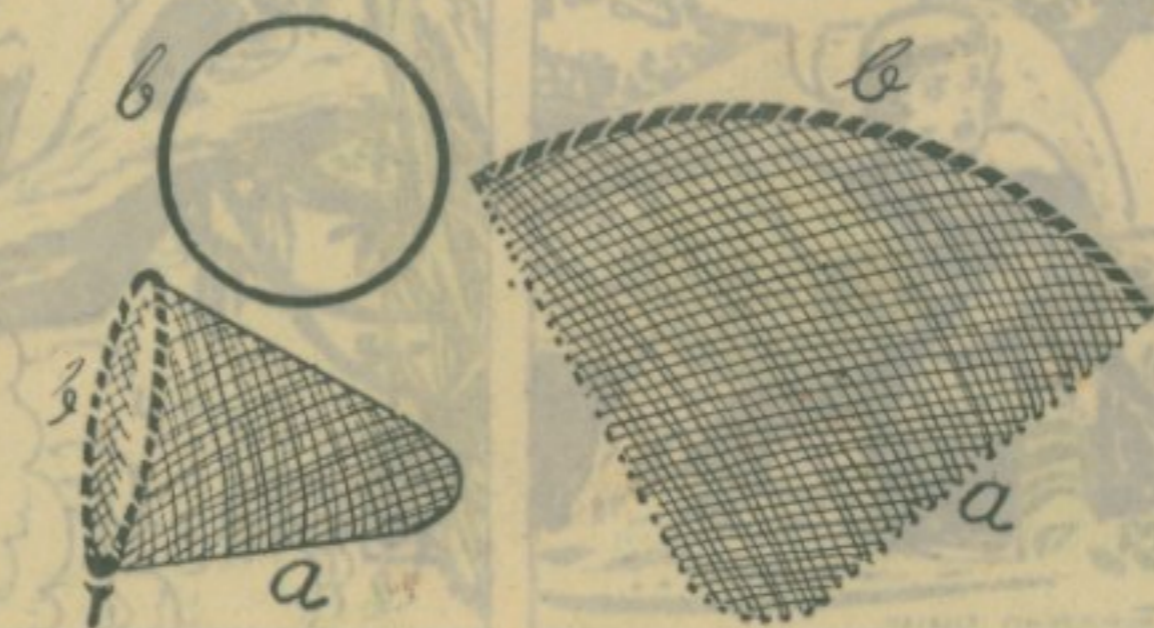
5 минута. Аерокар је направљен у Форт Ворту, САД. Мотор од 143 коњске снаге и пропелер на задњем делу омогућују брзину од преко 90 км на час на друму и 160 км у ваздуху.

равно, сушење се обавља на месту заклоњеном од Сунца и прашина.

Све лептирове забадајте чинодама на дрвену табу и кад је сушење готово ставите је у једну кутију која треба да има дно од плуте, стаклени поклопац и да се добро затвара.

Приликом ребања лептирова групаште их по боји и величини а изнад њих на комадићу хартије напишите којој врсти припада, место где је ухваћен и када. Кутију са лептирима отварајте што ређе, јер своје дело можете да посматрате кроз стакло. Најбоље је још пре него што у кутију уметнете плочу са лептирима да на њено дно ставите куглице од нафталина да бисте своју збирку заштитили од мољаца.

Кутија треба да стоји увек на сувом месту али заклоњеном од сунца да током времена лептирови не би изгубили боју.

НАПРАВИ САМ

КАКО ДА ПРЕПАРИРАМО ЛЕПТИРОВЕ

Са пролећем су нам дошли и лепи, разнобојни лептирови. Верујемо да би их свако од вас радо имао у својој збирци. А да бисте је направили набавите прво мрежу и појите кад год сте слободни у поље изван града да их ловите.

Уколико нема мрежа у радњама са дечијим играчкама можете је лако и сами направити. Потрбан вам је комад тила, који претходно обојте у зелено а онда га уштрикајте да би био крући. Изрежите од тила ове делове: један велики исечак од круга (према нашем цртежу). Када ово зашијете добићете купу доле сасвим отворену. У мали руб на ивици овог отвора увуците жицу чијим ћете крајем причврстити и добро углачавану дрвену дршку.

Приликом хватања назите да не направите сенку на месту где лептир стоји. Кад га ухватите, притерајте га у један крај мреже али назите да га не згњечите. Ухватите га кажинрстом и палцем за крила савијена према леђима. Умртвићете га на тај начин што ћете му главу загнути у флашицу са широким отвором на чијем се дну налази вата натопљена алкохолом или етром.

Прободите лептира, али никако живог, одгоре, са леђа

УЗ ПОМОЋ ГАЈГЕРОВИХ БРОЈАЧА

Група америчких научника покушава да реши тристогодишњу тајну замка Зомердорф у Немачкој. У гробници овог дворца нашли су шест мумија одраслих људи и 4 мумије деце — положених ту још у време тридесетогодишњег рата. Истраживачи радиоактивних зракова, геолози и физичари дали су се на посао да одгонетну какве су те мумије.

Под вођством доктора Чарлса Варена покушавају ови „научни детективи“ да продру у њихову тајну. Утврдили су већ трагове радиоактивности, док су на сталактитима пронашли гљивице сличне пеницилину.

Према теорији доктора Варена, радиоактивни трагови и пеницилијске гљивице су тако деловале да су спречили распадање тела и покрива на њима и остварили услове за природно мумификацију.

Гајгерови бројачи су га упутили на прави траг, али тајчан одговор ће научници дати тек после детаљне анализе камена саме гробнице.

Јесће ли већ чини да...

...Анаксилес из друге половине II. века био је први познати грађитељ музичких инструмената у Грчкој.

...кад би се из све икрне изгледе рибе а потомци тих риба касније стекли своје потомке, сва вода на земљиној

кугли брзо би се претворила у огромну масу риба.

...„Пелас и Мелисанда“ драма која је довела успех своје писцу Метерлину (1862—1949) и читавом симболистичком позоришту у Паризу инспирисала је и Клода Дебисија да компоује оперу под тим именом. На делу је радио читавих десет година, све до 1902. кад је у априлу одржана премијера.

...појава да се народно певање прати теспијом као музичким инструментом назива се теспијање. Уз музичку пратњу теспије певају

се углавном лирске песме. Још се не зна откуда потиче ова појава која се може срести у Италији, Шпанији и у неким нашим крајевима.

...на стихове Јована Јовановића-Змаја постоји око 150 музичких композиција. Бура Јакшић је по броју композиција на његове стихове на другом месту, са око 90.

...витешке оклопе код Срба прва помиње Ана Комнена, ћерка ви

зантијског цара Алексеја (1081—1118), у делу које је написала о свом оцу.

...кад добије младе, жена којота отера свог мужјака. Али, он и поред тога и даље осећа родитељске обавезе: доноси најбољи плен који улови и оставља га пред јазбином своје породице.

...позоришне представе у средњем веку

почињале су пре подне, око девет часова.

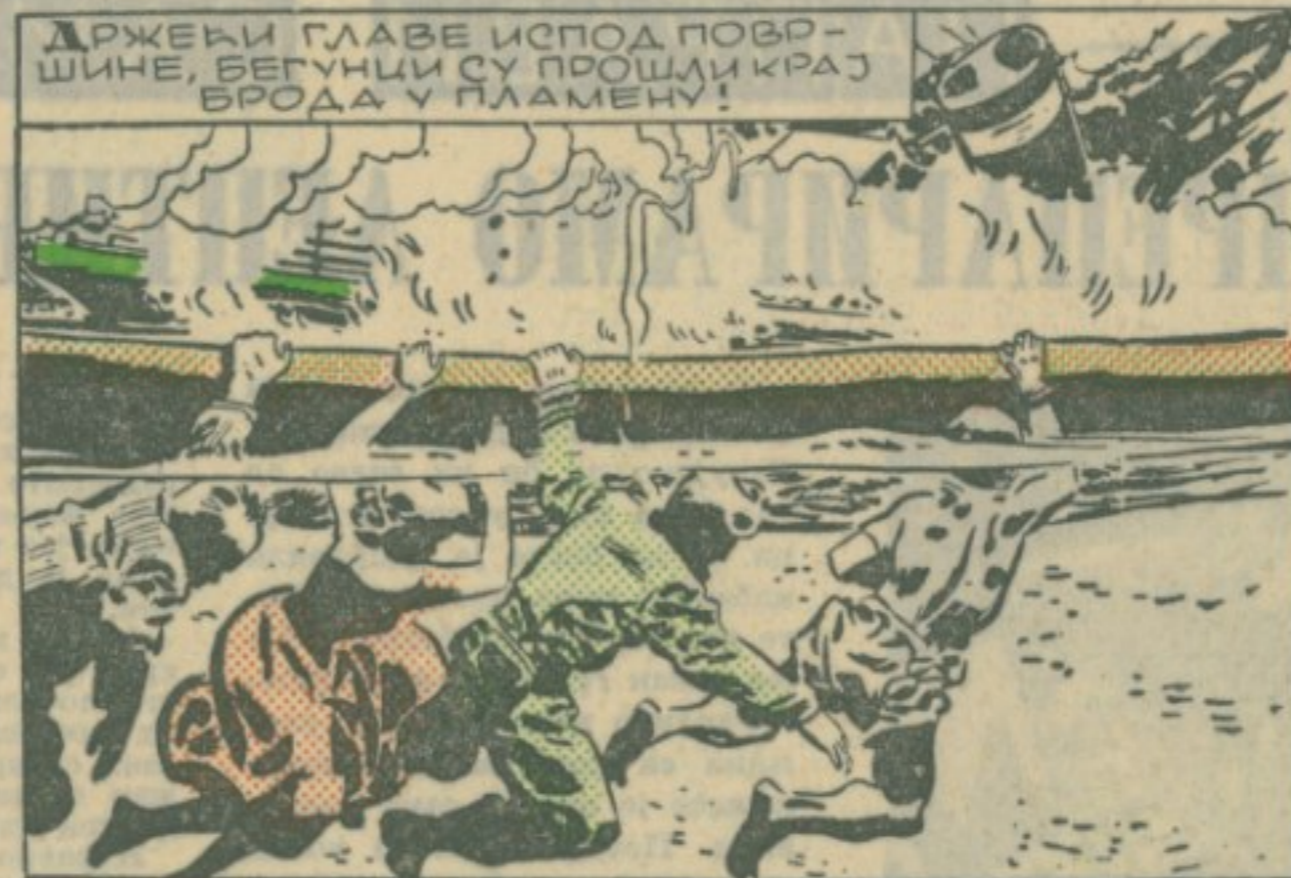
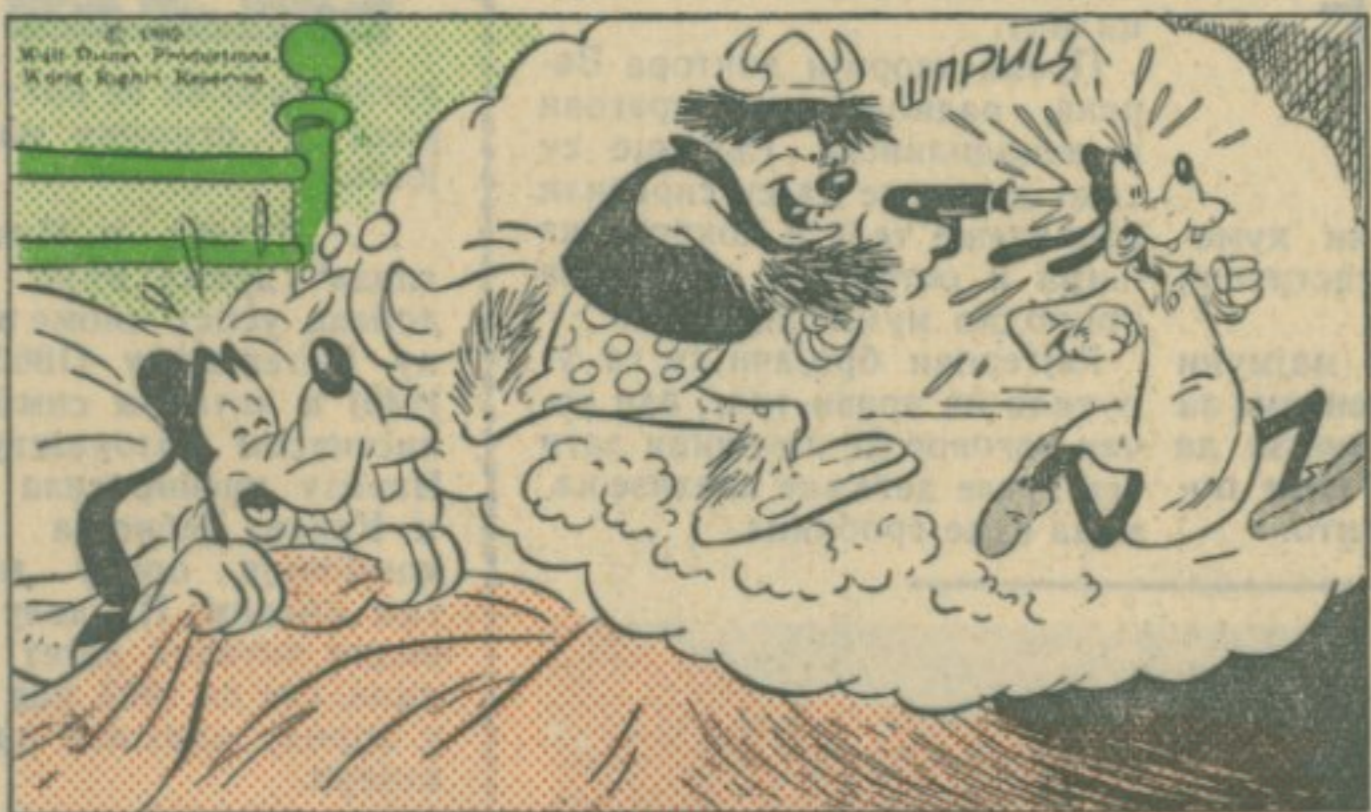
...Хенрик Сјенкиевич (1846—1916), познати пољски писац и добитник Нобелове награде, био је члан Српске академије наука у коју је изабран 1906. године.

...други Балкански рат 1913, између Србије и Бугарске, трајао је само месец дана.

...стари Рим први пут је сазнао за свиле не тканине тек у првом

веку пре наше ере. Свила је први пут ношена у Риму 46. године пре наше ере на свечаностима у част Цезара.

Ква-Ква!

вдећује Паја Патак

СРЕЊАН ЈЕ

Шиља се запослио у апотеци као помоћник. Једног дана улази неки човек и тражи кутију аспирина против главобоље.

Пошто је већ добро одмакао од апотеке он зачу за собом кораке. Окрену се и угледа Шиљу који му сав задубави рече:

— Срењан сам што сам вас стигао... Преварио сам се и дао вам стригнић уместо аспирина а он је скупији 70 динара!

ЗБОГ РАСПУСТА

Учитељ пита Влају:

— Ти, Влајо, изгледа много волиш школу, а умет ли да ми кажеш због чега?

— Знате, учитељу, ја волим школу највише због распуста.

КАКВА ИДЕЈА

Пера Ждера је у гостиња на селу код неких својих пријатеља. Протазе дани а он и не помишља да оде. Домаћину већ досадило да га гости па му каже:

— Чујте, Пера, сигурно су вас се ужелели ваши пријатељи. Вероватно се чуде што се не враћате.

Пера се лупну по челу и узвикну:

— Каква идеја! Идем одмах да им телефонирам да и они дођу.